

EDE CENTRUM

BEELDKWALITEITSPLAN

VOORWOORD

Als je mensen vraagt wanneer ze nou nog eens écht ontspannen en gelukkig waren, noemen ze vaak hun vakantie. Op een terrasje, kopje koffie, je dierbaren om je heen: domweg gelukkig onder een Franse plataan.

Mensen zijn gelukkiger als de openbare ruimte waarin zij verblijven ook mooi is. Je komt nu eenmaal liever op een groen, gezellig plein, dan in een tochtige steeg tussen twee hoge flats. Dat geluksgevoel willen we stap voor stap naar het centrum van Ede halen. Hoe? Dit beeldkwaliteitsplan beschrijft en laat zien waar we naar toe werken en biedt een schat aan inspiratie. Het centrum van Ede wordt groener, we creëren een meer dorpse sfeer, we koesteren en verbeteren mooie gevels en zorgen voor een ingetogen inrichting die past bij het dorpse en Veluwse karakter van Ede. Dat doen we nadrukkelijk samen met ondernemers en inwoners.

Zo bouwen we met z'n allen aan een levendig centrum waar altijd wat te doen is, het goed ondernemen is en waar je als inwoner van Ede graag komt. Kortom een beetje geluk, ontspanning en vakantiegevoel in het centrum van Ede!

Wethouder Vreugdenhil

Colofon

Beeldkwaliteitsplan Ede Centrum
Gemeente Ede, programmateam Levendig Centrum
Vastgesteld door de gemeenteraad op 15 november 2018

Disclaimer

Bij het samenstellen is de grootst mogelijke zorgvuldigheid nagestreefd. Toch kan de informatie in deze uitgave niet juist of onvolledig zijn. De gemeente Ede is hiervoor niet aansprakelijk. Als u van mening bent dat er beeldmateriaal is gebruikt waarover u het beeldrecht heeft, neem dan contact op met de gemeente Ede via postbus 9022, 6710 HK Ede.

Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen, in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën of enig andere manier.

Hardheidsclausule

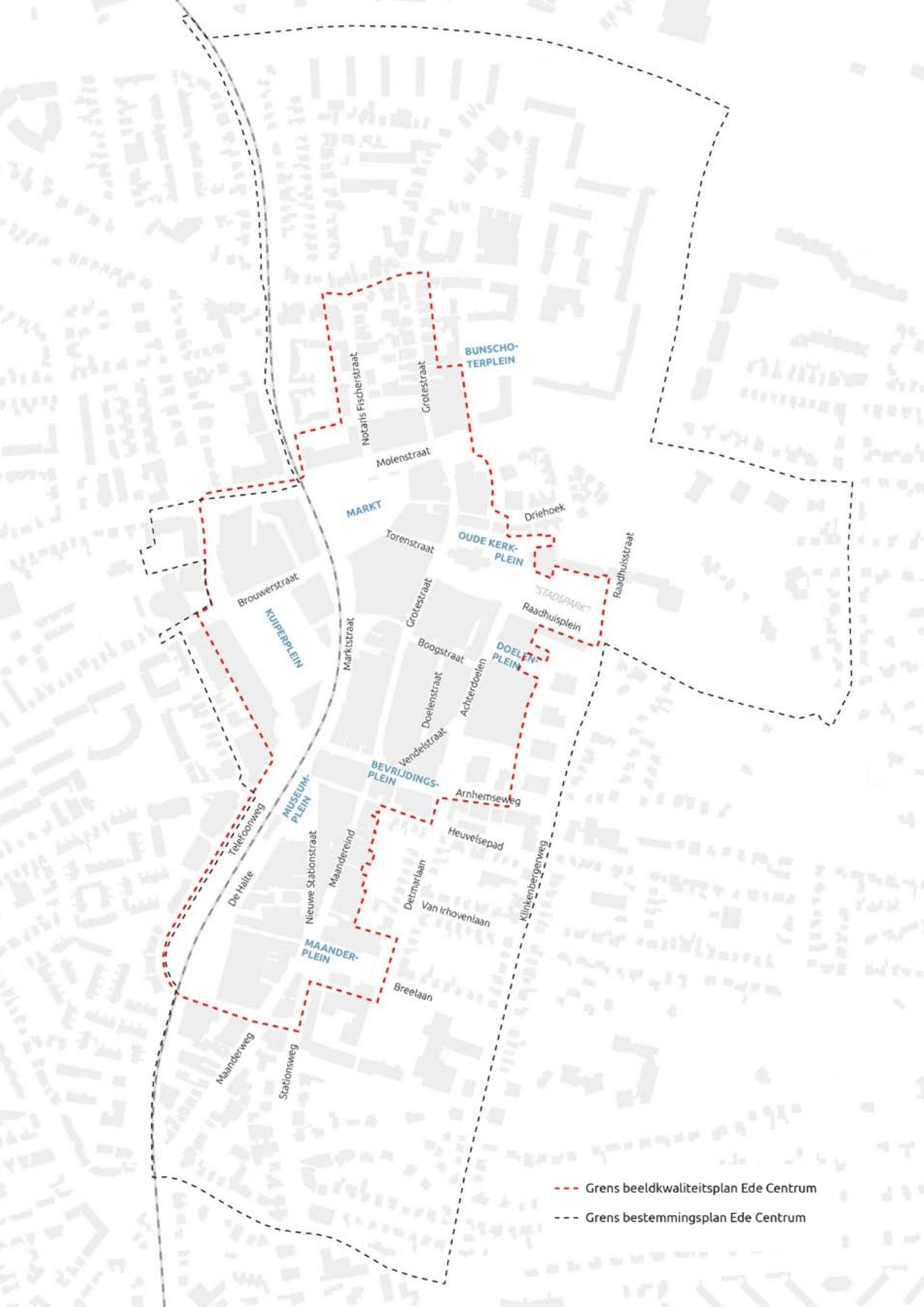
Indien de toepassing van dit beeldkwaliteitsplan kennelijk onredelijk en onbillijk uitpakt in individuele gevallen, kunnen het College van Burgemeester en Wethouders en de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit hiervan gemotiveerd afwijken. Daarbij moet worden aangetoond dat een bouw- en inrichtingsplan aantoonbaar een duidelijke meerwaarde heeft voor de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving, bijvoorbeeld door een betere afstemming met de situaties in de omgeving of een uitzonderlijke goede architectuur.

STEDENBOUW
& STRATEGIE

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	5
Inleiding	7
Participatie	8
1. Karakteristiek van het centrum	12
1.1 Beleidskaders	12
1.2 Karakteristieken van het centrum	14
1.3 De opgaven voor het centrum	16
1.4 Flexibiliteit in programma	18
1.5 Vier ontwikkelprincipes	20
2. Ruimtelijk raamwerk	22
2.1 De basis voor het centrum	22
2.2 Groenstructuur	24
3. Richtlijnen gebouwen	28
3.1 De basis voor de bebouwing	28
3.2 Deelgebied A: Het Oude Lint	34
3.3 Deelgebied B: Achterdoelen	38
3.4 Deelgebied C: Markt en Spoorzone	42
3.5 Deelgebied D: Kuiperplein	46
3.6 Deelgebied E: Solitaire/iconische gebouwen	50
4. Richtlijnen openbare ruimte	52
4.1 De basis voor de openbare ruimte	52
4.2 Verharding	54
4.3 Groen	57
4.4 Inrichtingselementen	61
4.5 Entreegebieden en afsluitingen	66
4.6 Verkeerselementen	68
4.7 (Reclame)uitingen los van bebouwing	69
4.8 Verlichting	70
4.9 Kunst	74
4.10 Ambitie pleinen en straten	75
5. Implementatie	94

--- Grens beeldkwaliteitsplan Ede Centrum

--- Grens bestemmingsplan Ede Centrum

INLEIDING

Ede Centrum is sinds de jaren 70 gegroeid en veranderd. Het voormalige hart van het Veluwe dorpje veranderde naar een anonieme binnenstad. De “Edese eigenheid” - het dorps, het Veluwe - verdween stap voor stap uit het straatbeeld. Ondanks, of wellicht juist door, deze veranderingen bleek het als levendig (winkel)centrum vooral in de laatste crisis niet bestendig te zijn voor ontwikkelingen in de markt. Om te komen tot een toekomstbestendig centrum is de lange termijnvisie, “Het verhaal van Ede Centrum: de koers naar 2030” opgesteld. Hierin worden uitgangspunten voor een levendig centrum benoemd die in dit beeldkwaliteitsplan een doorvertaling hebben gekregen.

Het beeldkwaliteitsplan is gebaseerd op de drie kernwaarden benoemd in “Het verhaal van Ede Centrum: de koers naar 2030”: Dorps, Veluwe en Food.

- Dorps: dat wil zeggen dat het aansluit bij het oorspronkelijke ruimtelijke karakter en sfeer van Ede, want in programmatische zin is Ede juist stedelijk met een hoog voorzieningsniveau.
- Veluwe: richt zich op een natuurlijke aansluiting bij het Veluwe massief en de vergroening van het centrum.
- Food: zowel programmatisch als ruimtelijk aansluiting aan de belangrijkste economische drager van de regio.

Deze drie kernwaarden hebben een uitwerking gekregen in vier ontwikkelprincipes voor het beeldkwaliteitsplan:

1. Het Oude Lint als ruggengraat
2. Landschappelijk verbinden
3. Compact centrum
4. Eenheid en verbijzondering

Een aantal van deze ontwikkelprincipes wijkt substantieel af van het “Ontwerp Stedenbouwkundig Ruimtelijk Plan, Ede Centrum” van 1990. Hierin is ter versterking van het winkelgebied een uitgebreid

winkelcircuit het uitgangspunt. Ede Centrum moest vooral een stedelijke uitstraling krijgen met grote steenachtige pleinen, hoge gebouwaccenten en lange stedelijke wanden. Het historische dorpslint, een kernkwaliteit van Ede Centrum, is in dit streven naar meer stedelijkheid ondergesneeuwd.

In het nieuwe beeldkwaliteitsplan kijken we anders naar het centrumgebied. Ede Centrum moet compact en divers zijn. Het kernwinkelgebied concentreert zich in de Grotestraat tussen het Oude Kerkplein en het Bevrijdingsplein. Daaromheen zijn verschillende sfeergebieden, Bospoort, Stadspark, Achterdoelen, Maandereind, Marktplein en Kuiperplein, met elk een ander programmatische accent.

Er wordt nog meer ingezet op het fijnmazige, dorps karakter van Ede Centrum. Een fijnmazige structuur voor de fietsers door het centrum, met een fietsring waar de fietser extra ruimte krijgt. Er wordt anders dan in het “Ontwerp Stedenbouwkundig Ruimtelijk Plan, Ede Centrum” van 1990 ingezet op meer samenhang in de bebouwing met nadruk op de kleine en de midden schaal waarin de menselijke maat leidend is.

Vergroening is een belangrijke thema. , Ede Centrum wordt (weer) landschappelijk verbonden met de Veluwe, het Veluwe karakter wordt weer voelbaar gemaakt en het zorgt voor meer samenhang in het centrumgebied. Tegelijk draagt vergroening van het centrum bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen van klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Vergroening is een belangrijke thema, niet alleen in het landschappelijk verbinden van Ede Centrum met de Veluwe en het Veluws karakter voelbaar maken, maar ook om meer samenhang te krijgen in het centrumgebied.

PARTICIPATIE

Moodboard Maandereind

Bewoners en Ondernemers

We hebben in juni 2017 werksessies georganiseerd waarvoor alle bewoners en ondernemers in het centrum zijn uitgenodigd. Deze zijn door zo'n 25 ondernemers en bewoners bezocht. Er is in de werksessies van bijna elk sfeergebied een moodboard van referentiebeelden gemaakt. Het moodboard geeft het gezamenlijke wensbeeld voor de toekomst van het sfeergebied weer.

Begin oktober 2017 is er een terugkoppeling geweest aan alle betrokkenen over het eerste concept

Moodboard Kernwinkelgebied

beeldkwaliteitsplan. Deze bijeenkomst is bezocht door ongeveer 30 geïnteresseerden. Uit de terugkoppeling bleek dat de aanwezigen de inbreng van werksessies terugzagen in het plan. Op basis hiervan is het plan verder verbeterd en opgeleverd t.b.v. de bestemmingsplanprocedure.

Inwonerspanel

In september 2017 is een enquête rondgestuurd onder Edenaren uit de gehele gemeente. Dit leverde een respons op van 1.142 ingevulde vragenlijsten. Het doel van de enquête was om na te gaan met

Moodboard Museumplein

Moodboard kuiperplein

welke bezoekreden(en) Edenaren naar het centrum komen, wat ze momenteel van het centrum vinden en welke verbeterpunten ze zien. Driekwart van de respondenten bezoekt het centrum meerdere keren per maand. Favoriete bezoekredenen zijn winkelen (61,5%), boodschappen doen (52%) en naar de markt gaan (35,7%). Het cijfer dat wordt gegeven aan Ede Centrum als geheel is een 6,2. Wanneer we kijken naar sfeergebieden krijgt de Bospoort met een 7,2 het hoogste cijfer en het laagste is voor Kuiperplein met een 5,9. Op de vraag welke voorzieningen respondenten

graag (meer) in het centrum zouden willen zien antwoorde 66,1%: lokale speciaalzaken. Andere voorzieningen die men meer wil zien zijn: dag- en avondhoreca (samen zo'n 50%), winkels (47,6%) en evenementen / cultuur (samen 60%). Ook is er gevraagd in hoeverre respondenten Ede associëren met Dorps, Veluwe en Food. Het meest opvallende is dat het thema Veluwe helemaal bij Ede past volgens de meerderheid van de respondenten, maar vervolgens ziet ruim 60% dit niet terug in Ede Centrum. Food is het thema dat de minste associatie met Ede oproept.

Specsavers

MANFIELD

T

Steps

H&M

PEARLE

OPEN!

Specsavers

1
Klein
bedrag

Aanvullend
verzekerde?
2 brillen zonder
bijbetaling

TE KOOP
32 99 68

Bezoekers Ede Centrum

Om ook de mening van de bezoekers aan het centrum mee te nemen in het plan, zijn in augustus 100 straatgesprekken gevoerd in Ede Centrum. De moodboards zijn voorgelegd aan de respondenten. Uit de straatgesprekken bleek dat mensen de resultaten uit de werksessies bevestigden. De meerderheid vond de moodboards uit de werksessies goed passen bij het sfeergebied. Er waren echter ook onverwachte resultaten. Zo werden, de leegstaande winkels opgemerkt door de bezoekers. Respondenten gaven tevens aan dat zij verdere vergroening en verbreding

van activiteiten willen zien. Deze punten bevestigen de keuzen uit "Het verhaal van Ede Centrum: de koers naar 2030" die nu in dit beeldkwaliteitsplan een verdere uitwerking krijgen.

De respondenten zijn verder relatief positief over Bospoort en noemen het gebied vaak "mooi" en "gezellig". Museumplein wordt genoemd als een echte "uitgaansplek" en voornamelijk gezien als "gezellig in de avond". Specifiek over het Kuiperplein worden termen als "grauw", "lelijk" en "saai" genoemd. In het kernwinkelgebied valt vooral de leegstand aan de Achterdoelen op.

In deze tabel een samenvatting van een aantal belangrijke gegevens vanuit de enquête:

Onderwerp	Resultaten
Indruk Ede Centrum	69% van de respondenten is negatief
Bereikbaarheid centrum	Is zeer goed
Veluws karakter	Valt bij 81% van de respondenten niet op
Verbetering Veluws	70% ziet graag meer groen en kleur
Dorps karakter	Is aanwezig volgens 71% van de respondenten
Food	Voor 49% van de respondenten aanwezig
Verbetering Food	28% geeft aan dat er meer eettentjes en evenementen moeten komen
Verbetering algemeen	Meer verschillende soorten winkels, bestemmingen en activiteiten meer leven / aankleding / groen

1.

KARAKTERISTIEK VAN HET CENTRUM

1.1 Beleidskaders

Het Beeldkwaliteitsplan Ede Centrum sluit aan op eerder vastgestelde beleidsstukken waaronder: Het verhaal van Ede Centrum: de koers naar 2030, de Stadsvisie Ede en de Visie Openbare ruimte.

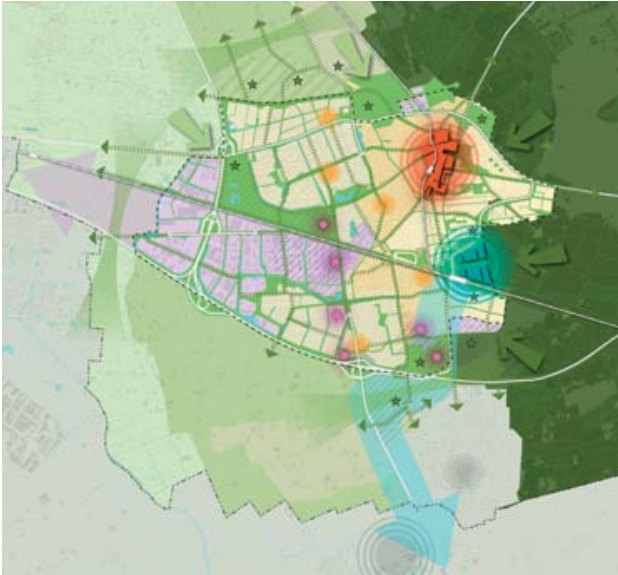
Belangrijke thema's in deze visies zijn:

- Herkenbare stad aan Veluwe en Vallei: met de kernwaarden Dorps, Veluwe en Food kan Ede een sterke eigen identiteit ontwikkelen. Deze worden in dit beeldkwaliteitsplan geconcretiseerd.
- Krachtige en complementaire brandpunten: Het centrum wordt gepositioneerd als het winkelcentrum en culturele hart van Ede en de

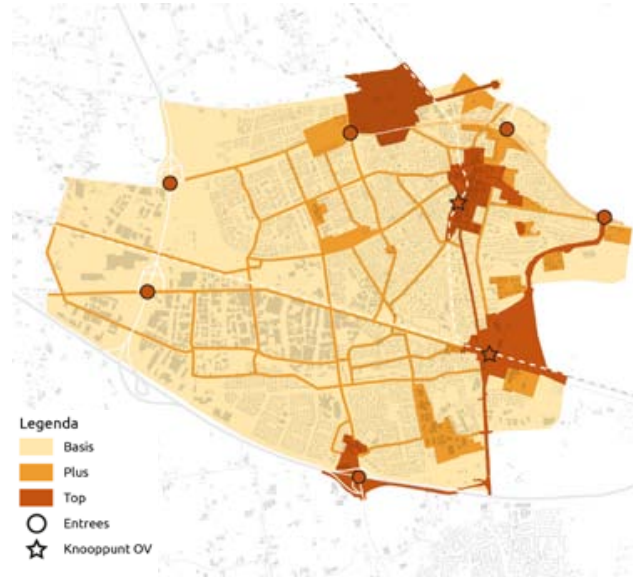
vele dorpen die bij de gemeente horen. Naast het centrum vormt de ontwikkeling rond station Ede-Wageningen een tweede brandpunt. De focus ligt hier op het World Food Center. Deze nationale attractie richt zich met name op de nationale bezoeker, terwijl het centrum hoofdzakelijk lokaal, regionaal en op toeristen is georiënteerd. Deze positionering vormt het uitgangspunt voor het beeldkwaliteitsplan

Verder bouwen aan een duurzame stad

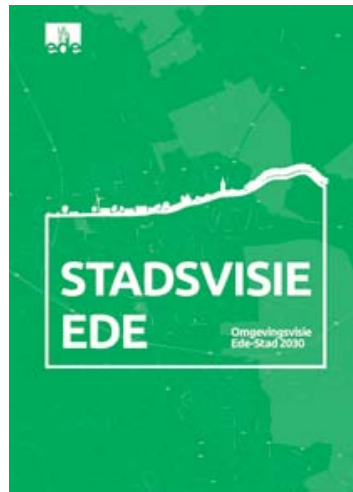
Gemeente Ede zet in op duurzaamheid en wil tot de top van duurzaamste gemeenten behoren. Zo wil

Ede Centrum als krachtig brandpunt (Stadsvisie Ede)

Ede Centrum heeft inrichtingsniveau Top (Visie Openbare Ruimte)

Het voorliggende Beeldkwaliteitsplan Ede Centrum sluit aan op recent vastgestelde beleidsstukken

Ede uiterlijk in 2050 energieneutraal zijn. Dat betekent dat de energie die we nu jaarlijks met elkaar in Ede verbruiken duurzaam geproduceerd moet worden binnen de gemeentegrenzen van Ede. Voor het centrum staan klimaatbestendigheid en duurzame mobiliteit centraal. Duurzaamheidsthema's in het beeldkwaliteitsplan zijn:

- duurzame mobiliteit: meer ruimte voor de fiets, minder ruimte voor (doorgaand) autoverkeer, goede aansluitingen op openbaar vervoer, uitbouwen oplaadpunten elektrische voertuigen aan de randen, efficiënte logistiek;
- tegengaan van hittestress: toevoegen van groen (ook op daken), verminderen van verharding;
- ruimte voor infiltratie en waterbuffering zowel in de openbare ruimte als op daken;
- duurzaam materiaal (her)gebruik: gebouwen, de openbare ruimte en meubilair;
- scheiden van afval;
- duurzame verlichting;
- energieopwekking op gebouwen (richtlijnen zonnepanelen).

1900

Stedelijke groei van Ede

1960

Landschappelijke ligging Ede

Ede Centrum rond 1939

1.2 Karakteristieken van het centrum

Ede aan de Veluwe

Ede ligt op de overgang van het Veluwe massief naar de Gelderse Vallei. De Grotestraat ligt precies op de overgang, parallel aan het massief. In het centrum is dit zichtbaar in het hoogteverschil en aan de rand begint het landschappelijke beeld van de Veluwe, zoals aan de Arnhemseweg en ter hoogte van de Trapakkers. In het centrum zelf is de Veluwe nauwelijks zichtbaar en voelbaar. Deze unieke kwaliteit kan in het centrum veel meer tot zijn recht komen.

Een jonge stad

Ede was rond 1900 nog een dorp met 4.000 inwoners. In de tweede helft van de 20ste eeuw is Ede exponentieel gegroeid. De ligging centraal in Nederland, aan de A12 en de spoorlijn Amsterdam -Arnhem, met de Veluwe op fietsafstand, maakt Ede

tot een aantrekkelijke vestigingsplaats. Deze groei had mede tot gevolg dat de oorspronkelijke kwaliteiten van het dorp zijn ondergesneeuwd. Het centrum kwam excentrisch te liggen door de aangroei van nieuwe wijken.

De uitbreidingswijken kregen vaak hun eigen winkelcentrum en de noodzaak om naar het centrum te gaan werd daarmee voor de dagelijkse boodschappen minder groot.

Verspreiding van centrumfuncties

De ligging van de A12 en station Ede-Wageningen op afstand van het centrum en de kleine schaal van het dorps lint heeft er voor gezorgd dat een aantal functies buiten het centrum zijn geplaatst, denk bijvoorbeeld aan de CineMec (bioscoop/congres) aan de A12. Ook grotere supermarkten kwamen

Hotel Hof van Gelderland rond 1905 (huidige HEMA)

Noordelijk deel Grotestraat rond 1925 (t.h.v. Oude Kerk)

op plekken met een goede autobereikbaarheid vanuit de wijken. Daarnaast is Ede een stad met een sterke christelijke traditie. De kerk in het centrum vormt nog steeds een belangrijk focuspunt en het daadwerkelijke hart. Uitgaansfuncties pasten niet bij deze traditie en zijn daarom in het verleden buiten het centrum geland. Dat is bijvoorbeeld nog steeds zichtbaar aan de positie van De Reehorst (hotel/congres). De functie van het centrum als compleet, gemengd stadscentrum is daardoor afgenomen, met als gevolg dat een relatief eenzijdig, op winkelen gericht, centrum is ontstaan.

De groeisput van de jaren negentig

De Grotestraat en de Markt vormen van oudsher de ruggengraat van het centrum. Het lint is niet alleen de ruggengraat van het centrum, de lange lijnen

lopen door naar het buitengebied. Eind 20ste eeuw is het centrum uitgebreid. De Molenstraat werd belangrijker voor auto's en daarmee werd de Bospoort afgesneden van het centrum. De Markt kreeg een ondergrondse parkeergarage en werd een groot stenig plein. Dit wordt anno 2018 hersteld met de herinrichting van de Markt. De Achterdoelen vormde een grootschalige uitbreiding van het winkelareaal. Het centrum werd daarmee een krachtiger winkelcentrum, maar ook kwetsbaar voor veranderingen in de Retail. Met de opkomst van internetwinkelen staan de traditionele winkelcentra onder druk en zullen, ook in de toekomst, steeds meer winkels hun deuren sluiten. Dit leidt tot leegstand, met name aan de randen van het centrum.

VELUWE

DORPS

1.3 De opgaven voor het centrum

Specifiek karakter: Dorps, Veluwe, Food

Het centrum van Ede heeft een aantal bijzondere elementen. De Grotestraat met kleinschalige panden is karakteristiek en laat de geschiedenis van het dorp zien. De kleine schaal past bij het dorpse karakter en heeft een prettige menselijke maat. Het Veluwe landschap is vlakbij maar kan in het centrum veel zichtbaarder worden gemaakt. Een groen centrum is prettig verblijven en klimaatbestendig. Food als thema is voor het centrum één van de programmatische uitgangspunten. Meer binding met het ommeland is bijvoorbeeld mogelijk door de verkoop van streekproducten of Food gerelateerde evenementen.

Een divers centrum

Het centrum van Ede is in de laatste jaren ontwikkeld tot een relatief monofunctioneel winkelcentrum. Het traditionele winkelen staat onder druk en er is leegstand, vooral in de flanken van het centrum. Met het vertrek van de V&D en de Albert Heijn is de Achterdoelen grotendeels leeg. Het is zeer onwaarschijnlijk dat hiervoor een duurzame invulling kan worden gevonden in de sfeer van detailhandel. Dit vraagt om een andere invulling die complementair is aan het centrum en mensen met een andere reden naar het centrum trekt. Cultuur, werken, onderwijs, horeca en/of maatschappelijke voorzieningen kunnen zorgen voor die diversiteit. Denk ook aan diversiteit in het winkelaanbod, van dagelijkse boodschappen tot speciaalzaken. De ontwikkeling van het Maandereind laat zien dat juist in de kleinere winkels het onderscheidend vermogen zit. Beleving wordt daarbij door winkelexperts altijd als het toverwoord gezien: het moet prettig verblijven zijn in het centrum, er is meer te doen dan alleen winkelen. Daardoor kom je mensen tegen, waardoor je langer in het centrum verblijft. Ontmoetingsplekken spelen daarom een belangrijke rol, zowel in de openbare ruimte als in specifieke functies.

FOOD

Het winkelen compact bij elkaar

De Grotestraat is en blijft het (winkel)hart van het centrum. Om dat goed te kunnen laten functioneren moeten de loopafstanden beperkt zijn. De oversteek van het spoor is een belemmering, omdat de spoorbomen met regelmaat gesloten zijn. Om het winkelen te concentreren is het, zoals beschreven in "Het Verhaal van Ede Centrum", nodig bepaalde delen van het centrum te laten verkleuren naar bijvoorbeeld wonen.

Bereikbaarheid en fijnmazigheid

Het centrum is niet alleen een bestemming, maar ook onderdeel van de ruimtelijke structuur in groter verband. Passanten vormen een belangrijke doelgroep. In een hedendaags centrum is lopen en fietsen dominant. De autobereikbaarheid met bijbehorende parkeergarages en -terreinen is goed op orde, voor langzaam verkeer zijn verbeteringen mogelijk om het centrum aantrekkelijker te maken. Daarbij horengoeede, doorgaande fietsroutes met fietsparkeren op strategische entreeplekken.

1.4 Flexibiliteit in programma

Het winkelgebied in het centrum krimpt. De Achterdoelen en de omliggende straatjes kennen veel leegstand. De Grotestraat zelf blijft economisch gezien sterk en het zuidelijk deel, Maandereind, heeft zelfs een transformatie ondergaan door de lokale ondernemers die de straat een eigen identiteit hebben gegeven. Dit sluit goed aan bij de gewenste kleinschaligheid en variatie van het centrum.

Het Beeldkwaliteitsplan is zo opgezet dat het ruimte biedt aan verschillende programma's: door de tijd heen zal de programmering van het centrum veranderen, tegelijk moet het ruimtelijk beeld overeind blijven. Desondanks is het goed om na te denken over de mogelijke programma's voor het centrum, met name de delen waar nu leegstand is. Welke (combinaties van) programma's maken het centrum sterker? Er is onderscheid gemaakt in drie thema's: 1) de basis, die altijd overeind blijft, 2) krachtige keuzes daar waar de gemeente die kan maken, met name in relatie tot gemeentelijk vastgoed en 3) publieke programma's en strategische reserveringen waar dat nodig is.

De Grotestraat vormt het winkelhart

Het winkelen in het centrum laat duidelijk zien welke gebieden voor de lange termijn de basis hiervoor vormen en waar flexibiliteit zit. De basis wordt gevormd door de Grotestraat (tot Molenstraat) en het Maandereind. Dit is het historische lint, waar door de tijd heen het zwaartepunt is verschoven, maar rond de kerk heeft altijd een focuspunt gelegen. Het zuidelijk deel, Maandereind, heeft recent een transformatie ondergaan door de lokale ondernemers die de straat een eigen identiteit hebben gegeven. Dit sluit goed aan bij de gewenste kleinschaligheid en variatie van het centrum. Andere vaste waarden in het centrum zijn de Oude Kerk, met het groen er omheen, en het Stadspark, dat aansluit op de Trapakkers en de Veluwe tot in het centrum voelbaar maakt.

Krachtige keuzes voor een compact, gemengd centrum

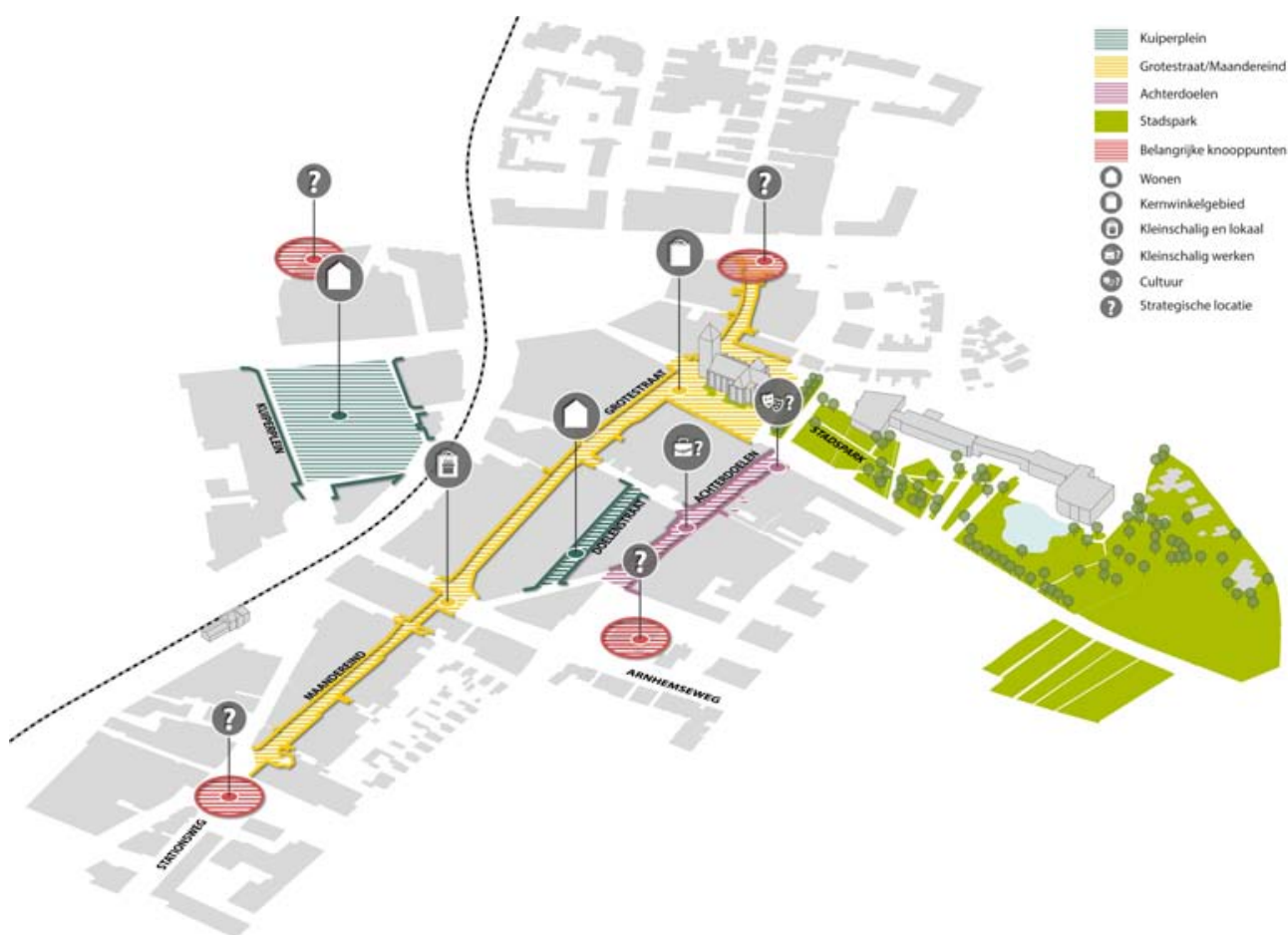
Met het vertrek van de V&D en Albert Heijn zijn de Achterdoelen en de straatjes tussen Grotestraat en Achterdoelen leger geworden. Om het centrum sterk te houden moet een krachtige keuze gemaakt worden. Een compact centrum met alle voorzieningen bij elkaar en bestemmingen die zowel overdag als 's avonds levendigheid bieden, is het wensbeeld. Zo kan er bijvoorbeeld ingezet worden op culturele functies die tegelijkertijd ook draagvlak creëren voor avondvoorzieningen, zoals restaurants en cafés. Een andere mogelijk programma voor de Achterdoelen is meer gericht op werken, bijvoorbeeld de balie-functies van het raadhuis gecombineerd met nieuwe vormen van werken en leren. Ook kan gezocht worden naar een werkconcept dat ruimte biedt aan startende innovatieve bedrijven, gekoppeld aan flexplekken. Met de parkeergarage van de Achterdoelen is de bereikbaarheid optimaal.

Reserveringen in de flanken

Op een aantal plekken in het centrum wordt het centrum verbonden met het omliggende landschap en met de lange historische lijnen. Zo vormt het Bevrijdingsplein, op de kruising met de Nieuwe

Wonen boven winkels

Stationsstraat en de Grotestraat, een mooie entree van het centrum. De Arnhemseweg moet zorgen voor de verbinding met de Veluwe en de hoek met de Achterdoelen kan getypeerd worden als strategische plek. Nu staat hier een bankgebouw, maar mocht herontwikkeling ter sprake komen, dan is het zaak de juiste (welkomst)functie te vinden voor deze plek. Die functies zijn niet altijd direct voorhanden en vragen om creativiteit bij de initiatiefnemer. De gemeente is scherp op herontwikkeling en denkt mee over de kansen en mogelijkheden.

Wonen in het centrum

Wonen in het centrum is een goede aanvulling op plekken waar voorzieningen niet meer levensvatbaar zijn. De flanken van het centrum, bijvoorbeeld rond het Kuiperplein en de Maanderweg, bieden ruimte voor wonen. Stadswoningen, aantrekkelijke appartementen en maatschappelijke voorzieningen sluiten goed aan op het Kuiperplein. Door het plein te vergroenen neemt de verblijfskwaliteit toe en kan

op plekken ook wonen op de begane grond mogelijk worden. Compact stedelijk wonen is voorstelbaar in de stegen en de Doelenstraat tussen de Grotestraat en de Achterdoelen. Het straatje heeft de kwaliteit van een hofje: centraal in de stad, maar toch rustig.

Tijdelijke programmering

Naast gebouwd programma kan tijdelijk programma een belangrijke rol spelen in de programmering van het centrum. Denk aan de weekmarkt of de Heidemarkten. De plek van de weekmarkt op de Markt en Brouwerstraat kan de samenhang in het centrum versterken. Denk ook aan de elementen zoals de oliebollenkraam voor de kerk, die zorgt voor een actieve plint op een cruciale plek aan de Grotestraat.

1.5 Vier ontwikkelprincipes

1. Het oude lint als ruggengraat

Het dorpse karakter van Ede mag meer zichtbaar zijn. Ook al heeft Ede tegenwoordig stedelijke omvang, juist het dorpse geeft identiteit en sfeer. De Grotestraat is de drager van het centrum en sluit aan op de lange lijnen naar buiten. Bij het lint hoort de kleine schaal van panden, vaak losstaand en ieder met een eigen gezicht. Het Gevelverbeteringsfonds is één van de middelen om gevels met historische kwaliteiten, die nu niet meer als zodanig ervaren worden, op te knappen en weer zichtbaar te maken. Ook de openbare ruimte kan op plekken meer beschut en intiem zijn.

2. Landschappelijk verbinden

Het centrum ligt op de gradiënt van de Veluwe, de oost-west straten gaan in oostelijke richting omhoog en maken de verbinding met het landschap. In het centrum is een aantal aanleidingen aanwezig om de verbinding met de Veluwe te versterken. De Trapakkers, uitlopend in het Stadspark achter de Oude Kerk, is de belangrijkste. Direct na het Stadspark is het landschap voelbaar. De Oude Kerk vormt het natuurlijke eind van deze groene scheg. Een tweede is de Arnhemseweg, een prachtige oprijlaan vanaf de Veluwe, die overloopt in het Bevrijdingsplein. Een derde is de groene lob die de heuvel afkomt via de Arthur van Schendellaan, de Molenstraat en overgaat in het nieuwe Marktplein. Een vierde zijn de groene en bosrijke woonwijken ten zuiden van het centrum, waaronder de groene inprikker vanaf de Breelaan, die overloopt in het Maanderplein. Deze oost-west lijnen, die in het centrum uitmonden, kunnen verder vergroenen en beter worden verbonden.

3. Compact centrum

Het mag gezellig druk zijn in de Grotestraat en omgeving (kernwinkelgebied). Om dat te bewerkstelligen is het belangrijk dat de voorzieningen dicht bij elkaar zitten. Dat geldt voor het winkelen, maar ook voor horeca en cultuur. Ede mist nog een aantal aantrekkelijke functies die het centrum kunnen versterken. Denk aan een stadshotel, zorgcentrum, onderwijs en culturele functies.

4. Eenheid en verbijzondering

De openbare ruimte is een belangrijke drager voor het centrum. Met de inrichting kan samenhang in straten worden gemaakt en de verblijfskwaliteit worden verhoogd. Een ingetogen en doelmatige inrichting met oog voor detail, groener en in verhouding met de bebouwing is het uitgangspunt. Op plekken waar mensen samenkomen en verblijven, zoals op pleinen en in het Stadspark, is er ruimte voor verbijzondering.

2.

RUIMTELIJK RAAMWERK

2.1 De basis voor het centrum

Noord-zuid zijn de dragers

De structuur van het centrum is helder door de lange lijnen in noord-zuid richting, zoals de Grotestraat, Maandereind met Maanderweg en Stationsweg, het spoor en de Klinkenbergerweg/Raadhuisstraat. Deze zorgen voor verbinding en samenhang en zijn de ruggengraat van het centrum. De overgangen van de randen naar het centrum zijn eenvoudig en hebben vooral een verschil in gebruik: de Grotestraat is bijvoorbeeld autovrij. Er is geen aanleiding om deze overgangen te benadrukken, hooguit kan de overgang op een aantal plekken makkelijker, bijvoorbeeld de overgang Detmarlaan - Achterdoelen, waar het afbuigende autoverkeer dominant is en de lange (zicht)lijn in de inrichting meer nadruk verdient.

Oost-west verbinden met het landschap

De dwarsrichting oost-west is kleinschaliger en minder direct verbonden dan de noord-zuid dragers,

maar sluit op diverse plekken aan op het landschap van de Veluwe. Er is echter een groot verschil tussen deze lijnen in het centrum en direct daarbuiten. In het centrum zijn de oost-west lijnen meer stegen. Daarbuiten zijn het daadwerkelijk landschappelijke structuren. De Trapakkers, Arnhemseweg en Molenstraat zijn hierin de meest robuuste. Alleen het Raadhuisplein (onderdeel van het Stadspark) is een groene plek in het centrum, maar formeel ingericht en door de Raadhuisstraat afgesloten van de Trapakkers. Daar waar de stegen aansluiten op de hoofdgroenstructuur mag dat gezien worden en beter tot uiting komen. De groene inbedding van de Oude kerk is passend en de inrichting van het Oude Kerkplein sluit hier bij aan.

Duurzame mobiliteit

Ede investeert in duurzame mobiliteit. Voor Ede Centrum betekent dit meer ruimte voor de fiets,

Visiekaart Ruimtelijk raamwerk

minder ruimte voor doorgaand autoverkeer, goede aansluitingen op openbaar vervoer, uitbouwen oplaadpunten elektrische voertuigen aan de randen en inzetten op efficiënte logistiek. Ede wil een echte fietsstad zijn. Om deze doelstelling te halen is onder andere het Fietsplan Ede opgesteld. Het fietsnetwerk wordt uitgebreid en opgewaardeerd en Ede Centrum is straks beter bereikbaar en toegankelijk voor de fietser.

Het functionele netwerk

We zien dat het verkeerssysteem van Ede Centrum als geheel niet optimaal functioneert. De kwaliteit voor verschillende weggebruikers is op meerdere punten onvoldoende. Dit vermindert de aantrekkelijkheid en de beleving van het centrum: te veel vracht- en ander storend verkeer in het voetgangersgebied, te weinig ruimte voor te veel verkeer, onoverzichtelijke entrees, fietsenstallingen op ver-

keerde plekken en onlogische plekken van bushaltes. Een rustig en begrijpelijk verkeersbeeld en een logisch functioneel netwerk zijn belangrijke voorwaarden voor een goede beeldkwaliteit. Het is alleen mogelijk dit te bereiken als we het gehele verkeerssysteem opnieuw bekijken en zo nodig veranderen. Dit gebeurt in een parallel spoor, de "Integrale projecten verkeer en ruimte Levendig Centrum 2018-2023". Daar maken we keuzes voor het verkeerssysteem van Ede Centrum dat toekomstbestendig is in het netwerk van Ede als geheel. We kijken daarbij integraal naar de doelstellingen voor de verschillende modaliteiten: voetganger, fiets, auto, parkeren, logistiek en openbaar vervoer in en om het centrum van Ede.

Groenstructuur huidig

Groenstructuur ambitie

2.2 Groenstructuur

Onderscheidend groen

Groen in het centrum is dé kwaliteit waarmee Ede zich kan onderscheiden van andere gemeentes. De ligging aan de Veluwe en de manier waarop het landschap verweven is met de bebouwing is in veel woonwijken goed voelbaar, maar in het centrum vrijwel niet. De oost-westverbindingen zijn daarbij de belangrijkste dragers van het landschap: de Trapakkers en in het verlengde daarvan het Stadspark, komen uit bij het Oude Kerkplein. Samen vormen ze een belangrijke groene wig in het centrum. Ook de Molenstraat en de Arnhemseweg hebben de potentie om het groen dieper het centrum in te brengen. Op de Arnhemseweg is ter hoogte van het centrum niets meer te zien van de robuuste laanbeplanting. De noord-zuid straten, waaronder de Grotestraat, lenen zich uitstekend voor een vergroening in de vorm van een bomenrij. Ook de stegen, plekken en pleinen kunnen vergroenen. Een belangrijke eerste stap is gezet met de herinrichting van de Markt. Het is ook de bedoeling om binnen afzienbare tijd het Kuiperplein te vergroenen.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Het toevoegen van verschillende soorten groen draagt bij aan het verminderen van de opwarming van het versteende centrum. Bomen zorgen voor schaduw op warme plekken, en door verdamping via bladeren vindt afvoer van warmte en verkoeling plaats. Geveltuinen en gevelgroen verminderen opwarming van de gevel, en zorgen ook door verdamping voor verkoeling.

Voor het bestaande centrum geldt dat door de stenige omgeving er relatief weinig soorten voorkomen. Het toevoegen van verschillende soorten groen en verschillende structuren draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit. Voor typische stadsbewoners zoals spreuwen, huismussen, gierzwaluwen, vleermuizen en zwarte roodstaarten zijn er voorzieningen aan de bebouwing te treffen. Verschillende soorten bomen, bloeiende planten en andere groenstructuren dragen bij aan het vergroten van de biodiversiteit, waar bijvoorbeeld bijen en vlinders van kunnen profiteren.

Vergroenen van stegen en straatjes door middel van 'geveltuinen'

Vergroenen van stegen en straatjes door middel van 'gevelgroen'

De Trapkokers

Natuurinclusief bouwen (nestkasten opnemen in gevels)

Laanbeplanting Arnhemseweg

Nestkast in gebruik

Impressie nieuwe Marktplein

Verblijfsplekken

Om de verblijfskwaliteit in het centrum te verhogen is een aantal aspecten van belang. Vergroenen is een kernkwaliteit die niet alleen voor de oost-weststraten maar ook voor de verblijfsplekken van groot belang is. Groen geeft rust en verkoeling, zorgt voor beschutting, geborgenheid en ruimte aan stadsnatuur. Een goed voorbeeld van vergroening in het centrum is het pleintje aan de Achterdoelen, het Doelenplein. De natuurlijke beplanting sluit

Recente vergroening van het Doelenplein

goed aan bij de ambitie om de Veluwe voelbaar te maken in het centrum, de randen zorgen voor zit- en speelgelegenheid. Dit is ook het geval bij het Oude Kerkplein. De nieuwe inrichting van de Markt sluit aan op de principes van vergroening en schaalverkleining.

De pleinen in het centrum zijn functioneel divers: parkeren en af en toe een grootschalig evenement op het Kuiperplein, de weekmarkt op de Markt, kleinschalige evenementen op de Markt en het Oude Kerkplein en horeca aan het Museumplein. De inrichting moet goed aansluiten op het gebruik, maar ook bijdragen aan het vergroenen van het centrum. De binnenstraten, zoals de Nieuwe Stationsstraat, kunnen meer worden ingericht op verblijfskwaliteit. Het Museumplein heeft twee gezichten: een stationsplein en horecaplein. Beide functies kunnen beter op elkaar afgestemd worden. Daghoreca of andere dagprogrammering kan de kwaliteit van het plein verbeteren.

Stadspark

Oude Kerkplein

Bevrijdingsplein

Maanderplein

Kuiperplein

Museumplein

3.

RICHTLIJNEN GEBOUWEN

3.1 De basis voor de bebouwing

De gebouwen moeten aansluiten bij de dorpse maat en schaal van Ede Centrum. De Grotestraat heeft een veelheid aan karakteristieke panden die nu niet bijdraagt aan de sfeer van de straat door storende winkelpuien of achterstallig onderhoud. Met het gevelverbeteringsfonds wordt in deze panden geïnvesteerd. Belangrijk bij het versterken van de karakteristiek is de korrel: een pand is herkenbaar als zelfstandig gebouw en past in de maat en schaal van het dorp. Kappen leveren daar een belangrijke bijdrage aan. Voor vier gebieden en voor de solitaire gebouwen zijn welstandsregels opgesteld. Deze worden door de commissie ruimtelijke kwaliteit als toetsingskader gehanteerd.

Bebouwingskorrel

De bebouwing in het centrum is divers. De basis wordt gevormd door de kleine dorpse panden aan de Grotestraat, Maandereind en in de Bospoort. Deze historische bebouwing geeft het centrum identiteit en sfeer. Het sluit door de kleine schaal goed aan op de villa bebouwing in omliggende buurten, maar door de lintvorming is het duidelijk herkenbaar als centrum. Eind 20ste eeuw is een aantal stedelijke projecten in en rondom het centrum gerealiseerd. Deze hebben een grotere bebouwingskorrel, zowel voor de winkels als voor de woningen. Denk aan de woontorens en de bebouwing aan de Achterdoelen of aan het Museumplein. Het laatste project uit deze

Streefbeeld bebouingskorrel

Achterkanten transformeren naar voorkanten

reeks is het blok langs het spoor met de Hoogvliet. Deze (grote) maat en schaal is volgens de huidige inzichten niet passend bij het karakter van het centrum. Bij nieuwe projecten, renovatie of vervangende nieuwbouw is de kleine schaal leidend.

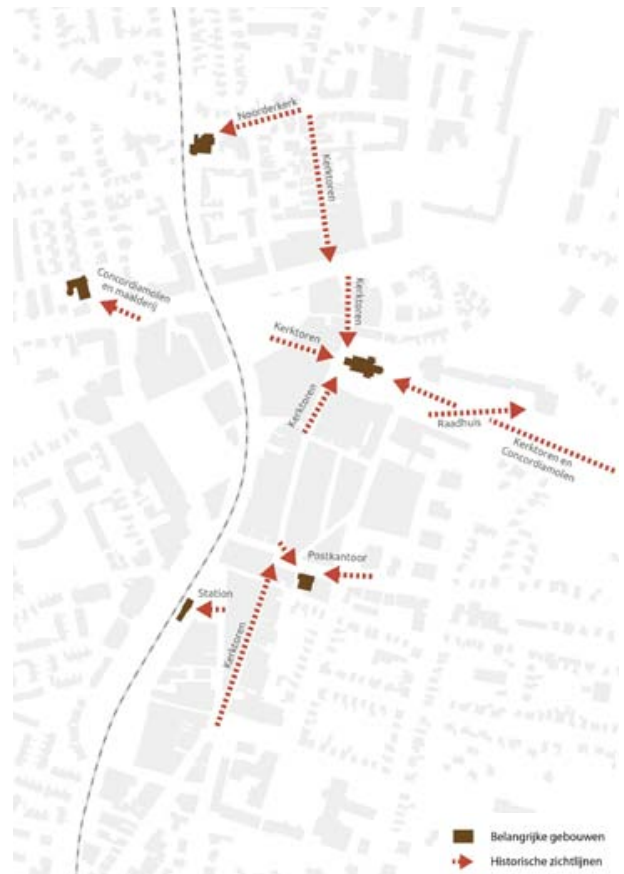
Oriëntatie

Bij nieuwbouw speelt naast de korrelgrootte de oriëntatie een belangrijke rol. Met name de Nieuwe Stationsstraat, de stegen en de Marktstraat verdienen een betere oriëntatie van het winkelfront en bieden kansen voor een tweede winkelingang of adressen voor wonen en voorzieningen. De lange lijn van de Grotestraat - Maandereind vormt

het belangrijkste adres, hier is geen sprake van achterkanten. De straatjes tussen de Achterdoelen en de Grotestraat (Doelenstraat, Vendelstraat en Boogstraat) vormen goede adressen voor winkels, voorzieningen en ook voor wonen.

Monumenten en karakteristieke panden

Historische zichtlijnen

Monumenten en karakteristieke panden

Rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten en karakteristieke panden dragen in hoge mate bij aan de ruimtelijke identiteit van het centrum. De bebouwing is over het algemeen kleinschalig en kenmerkt zich door een individuele vormgeving. De Oude Kerk, het stationsgebouw en het raadhuis zijn belangrijke oriëntatiepunten en gezichtsbepalend voor Ede.

Grotestraat 87 (gemeentelijk monument)

Historische situatie (Maandereind 36)

Voor gevelverbetering (Maandereind 36)

Na gevelverbetering (Maandereind 36)

Historische situatie (Grotestraat 12)

Voor gevelverbetering (Grotestraat 12)

Na gevelverbetering (Grotestraat 12)

Gevelverbeteringsfonds

Historische panden die geen beschermde status hebben, zijn ook van groot belang voor de uitstraling en karakter van het centrum. Korrelgrootte, compositie, detaillering en kleur- en materiaalgebruik dragen bij aan de sfeer en de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Het verleden biedt in dat opzicht een waardevol kompas om nieuwe ontwikkelingen in de bestaande context in te passen.

Het Gevelverbeteringsfonds is één van de middelen om gevels met historische kwaliteiten, die nu niet meer als zodanig ervaren worden, op te knappen en weer zichtbaar te maken. Oude foto's en (bouw) tekeningen spelen hierbij een belangrijke rol als vertrekpunt en inspiratiebron. De pandeigenaren en ondernemers spelen een cruciale rol bij de gevelverbetering, want zonder hun investering zouden er geen successen zijn geboekt.

Na gevelverbetering (Maandereind 38)

Strategische plekken

Strategische plekken

Op een aantal strategische plekken in het centrum is een bijzondere functie wenselijk. Gedacht kan worden aan een hotel, museum of ander aanvullend (cultureel) programma. Op deze plekken heeft het gebouw ook een bijzondere architectonische uitstraling. De architectuur is niet zozeer in hoogte afwijkend of bijzonder, maar vooral in compositie, materialisatie en detaillering wordt uitdrukking gegeven aan de bijzondere functie.

Nieuwbouw

Bij nieuwe projecten, renovatie of vervangende nieuwbouw is de kleine of midden schaal leidend waarbij er aansluiting gezocht wordt met de karakteristieken van het specifieke gebied.

Referentie: nieuwbouw sluit aan bij het dorpse karakter

Welstandsgebieden

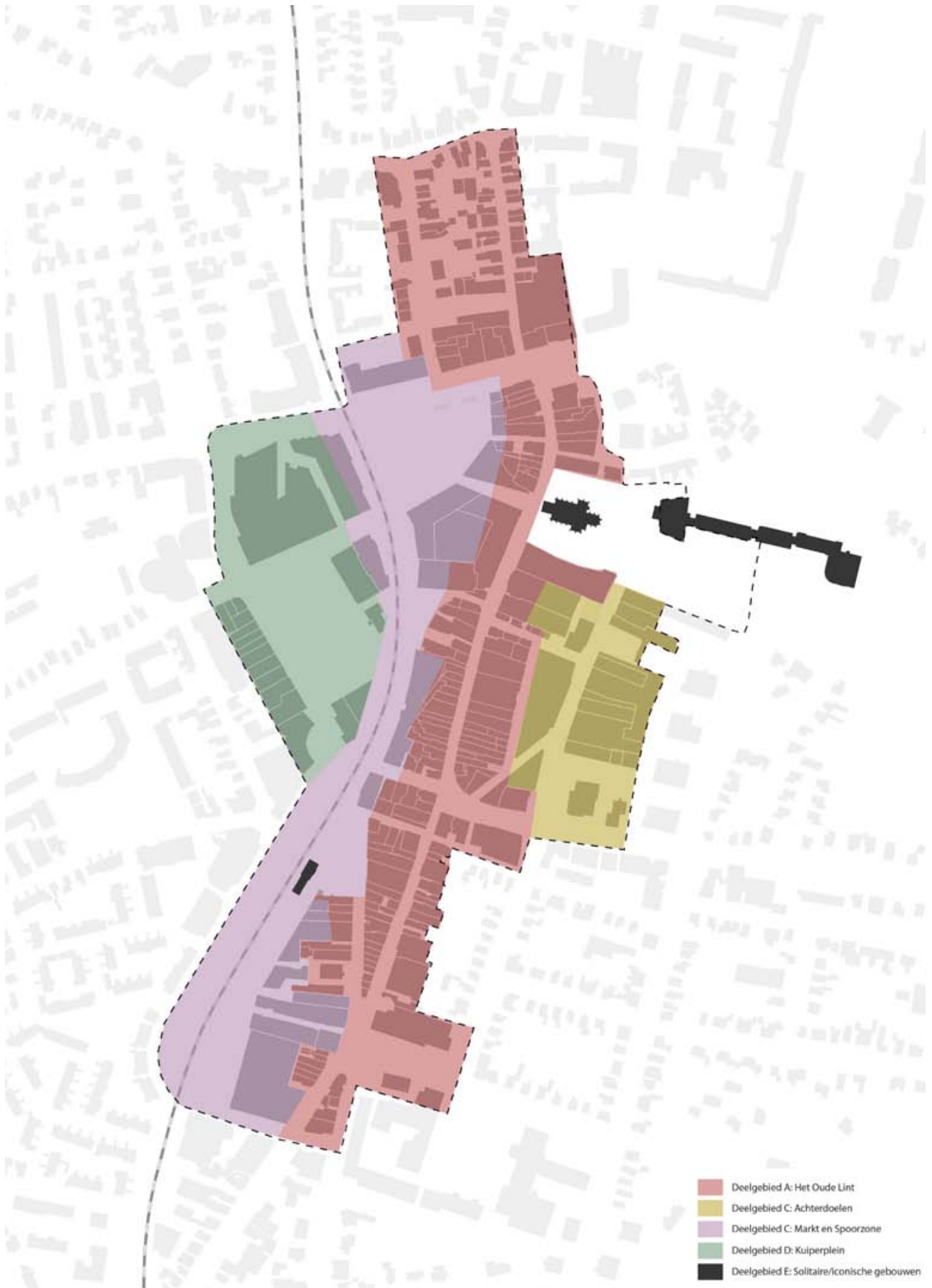
In Ede Centrum zijn, door de historisch gegroeide situatie verschillende gebieden ontstaan met onderscheidende bebouwingstypen. In dit beeldkwaliteitsplan worden de volgende vijf deelgebieden aangeduid:

- A. Het Oude Lint**
- B. Achterdoelen**
- C. Markt en Spoorzone**
- D. Kuiperplein**
- E. Solitaire/iconische gebouwen**

Voor deze gebieden zijn regels geformuleerd die betrekking hebben op de volgende aspecten:

- Plaatsing op het perceel
- Massa en vorm
- Detaillering, materiaal- en kleurgebruik
- Gevelreclame
- Overige bouwkundige elementen

Deze regels vormen tevens het toetsingskader voor de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK).

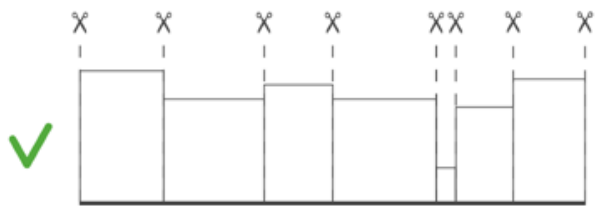
Welstandsgebieden naar bebouwingstypen

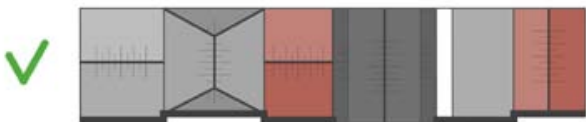
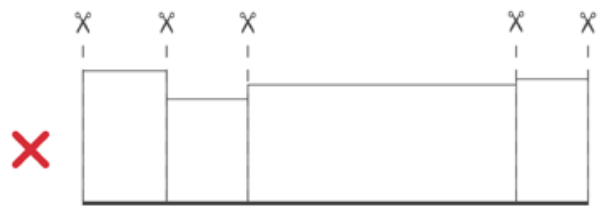
3.2 Deelgebied A: Het Oude Lint

De Grotestraat vormt de ruggengraat van het centrum. De Grotestraat is grotendeels opgebouwd uit oude panden met historische kwaliteiten. Ieder pand heeft zijn eigen unieke en individuele uitstraling, maar past binnen de gevelwand als geheel. De smalle, open ruimtes en/of laagbouw tussen de afzonderlijke panden is karakteristiek voor deze zone. Bij nieuwbouw wordt de kleine schaal van het Lint nagestreefd. Mocht grote bebouwing aan vervanging toe zijn dan wordt in een kleinere korrel teruggebouwd.

Fijnmazige parcellering (A1)

Bestaande rooilijnen respecteren (A5)

Panden staan met de gevel op de grond (A12)

Plaatsing op het perceel

- A1. Fijnmazige parcellering. Eventuele open ruimtes tussen de panden behouden dan wel herstellen;
- A2. Bebouwing is georiënteerd op het openbaar gebied c.q. de straten;
- A3. Bebouwing sluit aan op het (maaiveld-)niveau van de openbare ruimte.
- A4. Bebouwing die grenst aan het openbaar gebied heeft een representatieve gevel;
- A5. Bestaande rooilijnen respecteren.

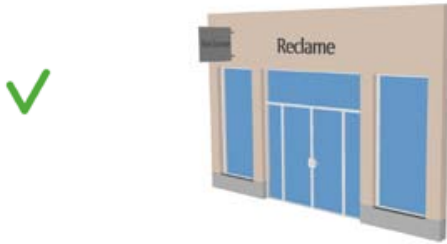
Massa en vorm

- A6. Voor de maximale bouw-, goothoogte en bouwdiepte bij (ver)nieuwbouw is de bestaande situatie uitgangspunt;
- A7. Bij (vervangende) nieuwbouw, verbouwingen of gevelverbetering aansluiten op de historie en karakteristiek van de omgeving, zoals de (verspringende) proporties en maatverhoudingen van verdiepingen, goothoogten, gevels en dakbeëindiging;
- A8. Ieder pand heeft een eigen uniek en individueel karakter, maar is passend binnen de gevelwand als geheel;

- A9. Gevels dienen een bijdrage te leveren aan het straatbeeld. Het toepassen van ondergeschikte architectonische verbijzonderingen en plasticiteit is gewenst, mits het bijdraagt aan een evenwichtige compositie van de gevel;
- A10. (Hoogte)Accenten door ondergeschikte architectonische verbijzonderingen zijn alleen toegestaan op zeer specifieke plekken in de stedenbouwkundige structuur, zoals zichtlijnen, pleinen en/of als onderdeel van gebouwen met een bijzondere functie;
- A11. Het pand is de ruimtelijke eenheid. Ook indien de activiteit/functie meerdere panden beslaat, zijn de panden individueel herkenbaar;
- A12. Panden staan met de gevel op de grond, waarbij plint, middenstuk en dakbeëindiging een samenhangende eenheid vormen;
- A13. Hoekpanden zijn als ruimtelijke eenheid herkenbaar: de voor- en zijgevels zijn in de architectonische uitwerking samenhangend;
- A14. Luifels en overkappingen zijn in principe niet toegestaan. Alleen bij een horecafunctie kan het mogelijk zijn om - onder randvoorwaarden - mee te werken.

Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur (A23)

Detailtering, materiaal- en kleurgebruik

- A15. De architectonische uitwerking en detailtering zijn zorgvuldig en evenwichtig;
- A16. Oorspronkelijke detailteringen behouden, herstellen dan wel terugbrengen;
- A17. De gevelbeëindiging levert een positieve bijdrage aan het silhouet van de straat.
- A18. De gevelbeëindiging is verzorgd en gearticuleerd. Het beëindigen met een smalle daktrim is niet toegestaan.
- A19. Materialen en kleuren zijn ingetogen en in hoofdzaak gebaseerd op natuurlijke materialen als hout, baksteen en natuursteen.
- A20. Er moet een evenwicht zijn tussen de kleurstelling en materiaalgebruik van het afzonderlijke pand en de straatwand als geheel. Het kleurgebruik aan de buitenzijde is in principe terughoudend. Bij schilderwerk van historische panden wordt het oorspronkelijk kleurgebruik aanbevolen.

Gevelreclame

- A21. Gevelreclame is alleen toegestaan bij panden met een winkel-, kantoor- of bedrijfsfunctie;
- A22. Gevelreclame dient verband te houden met de diensten of producten welke in het pand plaatsvinden of worden verkocht;
- A23. Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur;

- A24. Gevelreclame dient beperkt te blijven tot de eerste bouwlaag en mag niet op de (woon) verdieping worden aangebracht;
- A25. Per pand zijn maximaal twee reclame-uitingen op/aan de gevel toegestaan. Maximaal één evenwijdig aan de gevel in de vorm van losse, open letters en maximaal één haaks op de gevel in de vorm van een bord (maximaal 0,8 vierkante meter). De haakse reclame-uiting, inclusief ophanging, mag niet verder dan 0,9 meter uit de gevel komen;
- A26. Digitale reclame achter de gevel, alleen tussen 9:00 en 21:00 en met een lichtsterkte die voldoet aan de richtlijn Lichthinder van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV);
- A27. Etalages en ramen zijn (overwegend) open en eventuele dichte vlakken (maximaal 40% verminderde doorzicht) moeten op minstens 0,75 meter achter het raamvlak worden geplaatst. Dichtplakken (tijdelijk) is toegestaan mits maximaal 40% van het glasoppervlak en niet op ooghoogte (doorkijk houden).

Overige bouwkundige elementen

- A28. **Rolluiken:**
 - Geheel gesloten rolluiken aan vensters, puien, doorgangen en dergelijke zijn niet toegestaan;

Fraai geïntegreerde zonnepanelen

Zonnepanelen gecombineerd met sedum

- Een rolluik dient een minimale openheid (doorkijk) te hebben van 75% in een goede verhouding verspreid over het rolluik/hekwerk. Rolluiken voor etalages van juwelierszaken dienen een openheid te hebben van minimaal 50%;
- De vorm, structuur en kleur van het toe te passen materiaal moet passen bij de gevel.

A29. Zonwering of markies:

- Een zonwering of markies is toegestaan, mits deze niet een doorlopende lengte heeft die de gevel in tweeën knipt;
- Deze een direct relatie heeft met de gevelopening(en);
- Deze maximaal 1.50 meter over de straat uitvallen; deze zijn aangebracht op minimaal 2.30 meter boven het maaiveld;
- Deze ondergeschikt zijn aan de architectuur van het pand;
- De bijbehorende constructie zo onopvallend mogelijk zijn (bij voorkeur geïntegreerd).

A30. Zonnepanelen en -collectoren:

Zonnepanelen op bestaande daken zijn veelal vergunningsvrij en als gemeente Ede stimuleren wij het opwekken van duurzame energie. Toch hebben zonnepanelen veel invloed op het uiterlijk van de bebouwing, vandaar deze richtlijnen:

- De zonnepanelen moeten zoveel mogelijk dezelfde kleur hebben als de dakpannen;
- De bovenkant van de zonnepanelen moeten in hetzelfde vlak liggen als de bovenkant van de pannen (geïntegreerd);
- Bij een plat dak mogen de zonnepanelen niet zichtbaar zijn vanaf de straat. Bijvoorbeeld door toepassing van een borstwering.

A31. Installaties:

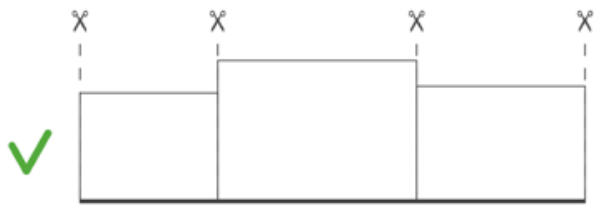
In het functioneren van een gebouw spelen installaties voor bijvoorbeeld verlichting, luchtbehandeling, koeling, verwarming en telecommunicatie een grote rol. De invloed van installaties op het gevelbeeld wordt dikwijls onderschat en installaties worden onvoldoende meegenomen in het ontwerp. Installaties dienen deel uit te maken van het ontwerp en zo veel mogelijk inpandig te worden opgelost. Eventuele installaties op het dak worden uit het zicht van de openbare weg geplaatst.

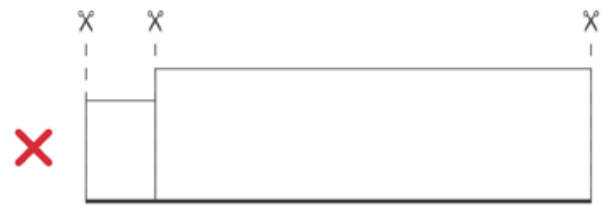
3.3 Deelgebied B: Achterdoelen

De Achterdoelen is in de jaren '90 gerealiseerd als uitbreiding van het winkelcentrum en bood ruimte aan grote winkels zoals de V&D en Albert Heijn. In architectuur en sfeer komt dit sterk tot uiting. Uitzondering hierop zijn de gevels ten westen van de Doelenstraat waar in schaal en maat aansluiting is gezocht met de kleine schaal van de Grotestraat. Mocht in dit deelgebied sprake zijn van nieuwbouw of vervanging, dan zal er aangesloten worden aan de zogenaamde midden schaal. De midden schaal kan gezien worden als een opschaling van de kleine schaal. De gevel heeft ook hier een geleiding in hoogte, breedte en diepte, die refereert aan de menselijke maat. De ambitie voor de Achterdoelen is om in programma aanvullend te zijn aan het centrum, zoals culturele functies.

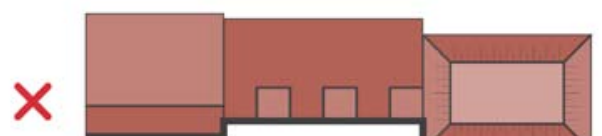

Geparcelleerde gevelwand (B1)

Bestaande rooilijnen respecteren (B5)

Het pand is de ruimtelijke eenheid (B13)

Plaatsing op het perceel

- B1. Grote panden (midden schaal) of een geparcelleerde gevelwand (grote schaal met menselijke maat);
- B2. Bebouwing is georiënteerd op het openbaar gebied c.q. de straten;
- B3. Bebouwing sluit aan op het (maaiveld-)niveau van de openbare ruimte;
- B4. Bebouwing die grenst aan het openbaar gebied heeft een representatieve gevel;
- B5. Bestaande rooilijnen respecteren.

Massa en vorm

- B6. Voor de maximale bouw-, goothoogte en bouwdiepte bij (ver)nieuwbouw is aansluiting bij de midden schaal het uitgangspunt;
- B7. De bebouwing is tussen de 3 en 5 bouwlagen en bestaat uit een drie deling: plint, romp, dak(laag);
- B8. Ieder pand heeft een eigen uniek en individueel karakter, maar is passend binnen de gevelwand als geheel;
- B9. Gevels dienen een bijdrage te leveren aan het straatbeeld;

- B10. Het toepassen van ondergeschikte architectonische verbijzonderingen en plasticiteit is gewenst, mits het bijdraagt aan een evenwichtige compositie van de gevel;
- B11. De gevelwand sluit aan bij de menselijke maat;
- B12. (Hoogte)Accenten door ondergeschikte architectonische verbijzonderingen zijn alleen toegestaan op zeer specifieke plekken in de stedenbouwkundige structuur, zoals zichtlijnen, pleinen en/of als onderdeel van gebouwen met een bijzondere functie;
- B13. Het pand is de ruimtelijke eenheid. Ook indien de activiteit meerdere panden beslaat, zijn de panden individueel herkenbaar;
- B14. Panden staan met de gevel op de grond;
- B15. Hoekpanden zijn als ruimtelijke eenheid herkenbaar: de voor en zijgevels zijn in de architectonische uitwerking samenhangend;
- B16. Luifels en overkappingen zijn in principe niet toegestaan. Alleen bij een horecafunctie kan het mogelijk zijn om - onder randvoorwaarden - mee te werken.

Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur (B23)

Detailering, materiaal- en kleurgebruik

- B17. De architectonische uitwerking en detailering zijn zorgvuldig en evenwichtig;
- B18. De gevelbeëindiging levert een positieve bijdrage aan het silhouet van de straat;
- B19. De gevelbeëindiging is verzorgd en gearticuleerd;
- B20. Materialen en kleuren zijn ingetogen en in hoofdzaak gebaseerd op natuurlijke materialen als hout, baksteen en natuursteen.

Gevelreclame

- B21. Gevelreclame is alleen toegestaan bij panden met een winkel-, kantoor- of bedrijfsfunctie;
- B22. Gevelreclame dient verband te houden met de diensten of producten welke in het pand plaatsvinden of worden verkocht;
- B23. Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur;
- B24. Gevelreclame dient beperkt te blijven tot de eerste bouwlaag en mag niet op de (woon) verdieping worden aangebracht;
- B25. Per pand zijn maximaal twee reclame-uitingen op/aan de gevel toegestaan. Maximaal één evenwijdig aan de gevel in de vorm van losse, open letters en maximaal één haaks op de gevel in de vorm van een bord (maximaal 0,8 vierkante meter). De haakse reclame-uiting,

inclusief ophanging, mag niet verder dan 0,9 meter uit de gevel komen;

- B26. Digitale reclame achter de gevel, alleen tussen 9:00 en 21:00 en met een lichtsterkte die voldoet aan de richtlijn Lichthinder van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV);
- B27. Etalages en ramen zijn (overwegend) open en eventuele dichte vlakken (maximaal 40% verminderde doorzicht) moeten op minstens 0,75 meter achter het raamvlak worden geplaatst. Dichtplakken (tijdelijk) is toegestaan mits maximaal 40% van het glasoppervlak en niet op ooghoogte (doorkijk houden).

Overige bouwkundige elementen

B28. Rolluiken:

- Geheel gesloten rolluiken aan vensters, puien, doorgangen en dergelijke zijn niet toegestaan;
- Een rolluik dient een minimale openheid (doorkijk) te hebben van 75% in een goede verhouding verspreid over het rolluik/hekwerk. Rolluiken voor etalages van juwelierszaken dienen een openheid te hebben van minimaal 50%;
- De vorm, structuur en kleur van het toe te passen materiaal moet passen bij de gevel.

Fraai geïntegreerde zonnepanelen

Zonnepanelen gecombineerd met sedum

B29. Zonwering of markies:

- Een zonwering of markies is toegestaan, mits deze niet een doorlopende lengte heeft die de gevel in tweeën knipt;
- Deze een direct relatie heeft met de gevelopening(en); deze maximaal 1.50 meter over de straat uitvallen;
- Deze zijn aangebracht op minimaal 2.30 meter boven het maaiveld;
- Deze ondergeschikt zijn aan de architectuur van het pand;
- De bijbehorende constructie zo onopvallend mogelijk zijn (bij voorkeur geïntegreerd).

B30. Zonnepanelen en -collectoren:

Zonnepanelen op bestaande daken zijn veelal vergunningsvrij en als gemeente Ede stimuleren wij het opwekken van duurzame energie. Toch hebben zonnepanelen veel invloed op het uiterlijk van de bebouwing, vandaar deze richtlijnen:

- De zonnepanelen moeten zoveel mogelijk dezelfde kleur hebben als de dakpannen;
- De bovenkant van de zonnepanelen moeten in hetzelfde vlak liggen als de bovenkant van de pannen (geïntegreerd);

- Bij een plat dak mogen de zonnepanelen niet zichtbaar zijn vanaf de straat. Bijvoorbeeld door toepassing van een borstwering.

B31. Installaties:

In het functioneren van een gebouw spelen installaties voor bijvoorbeeld verlichting, luchtbehandeling, koeling, verwarming en telecommunicatie een grote rol. De invloed van installaties op het gevelbeeld wordt dikwijls onderschat en installaties worden onvoldoende meegenomen in het ontwerp. Installaties dienen deel uit te maken van het ontwerp en zo veel mogelijk inpassend te worden opgelost. Eventuele installaties op het dak worden uit het zicht van de openbare weg geplaatst.

3.4 Deelgebied C: Markt en Spoorzone

De Markt en Spoorzone zijn relatief grootschalig door de aanwezigheid van een aantal grote winkels met laad- en los dokken aan de spoorzijde. Dit is zichtbaar bij de Mediamarkt, naast de Torenstraat, en de Hoogvliet bij het Maanderplein. De Markt en het Museumplein vormen twee bijzondere plekken in deze zone: hier is kleinschaligheid en aansluiten bij de dorpse sfeer van het centrum cruciaal. De bebouwing aan deze pleinen is daarom opgenomen in bebouwingstype A. De Spoorzone voelt als een achterkant, met een sterke logistieke functie voor de winkels. Dit zal in de toekomst niet veranderen, maar ook hier is aandacht voor ruimtelijke kwaliteit hoog.

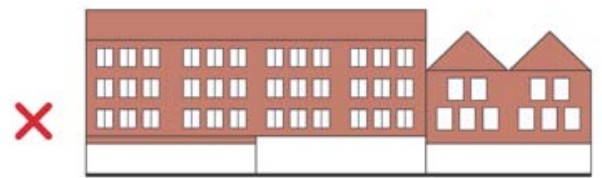
Geparcelleerde gevelwand met grote panden (C1)

Bestaande rooilijnen respecteren (C5)

Het pand is de ruimtelijke eenheid (C11)

Plaatsing op het perceel

- C1. Grote panden (midden schaal) of een geparcelleerde gevelwand (grote schaal met menselijke maat);
- C2. Bebouwing is georiënteerd op het openbaar gebied c.q. de straten;
- C3. Bebouwing sluit aan op het (maaiveld-)niveau van de openbare ruimte;
- C4. Bij terugliggende panden gaat de voorkeur uit naar aansluitende bestrating tussen erf en straat, zonder erfafscheiding. Eventuele erfafscheiding wordt zorgvuldig vormgegeven met speciale aandacht voor groen;
- C5. Bestaande rooilijnen respecteren, maar kunnen worden aangepast, mits de bebouwing daardoor beter aansluit op de omgeving.

Massa en vorm

- C6. Voor de maximale bouw-, goothoogte en bouwdiepte bij (ver)nieuwbouw is aansluiting bij de schaal het uitgangspunt;
- C7. De bebouwing is tussen de 3 en 5 bouwlagen en bestaat uit een drie deling: plint, romp, dak(laag);

- C8. De gevelwand sluit aan bij de menselijke maat;
- C9. Er is speciale aandacht voor de hoeken in aansluiting op de Markt en het Museumplein. Hier wordt de overgang van de midden schaal naar de dorpse schaal vormgegeven;
- C10. Hoogteaccenten door ondergeschikte architectonische verbijzonderingen zijn alleen toegestaan op zeer specifieke plekken in de stedenbouwkundige structuur, zoals zichtlijnen, pleinen en/of voor gebouwen met een bijzondere functie;
- C11. Het pand is de ruimtelijke eenheid. Ook indien de activiteit meerdere panden beslaat, zijn de panden individueel herkenbaar;
- C12. Panden staan met de gevel op de grond;
- C13. Laad- en losdokken worden zorgvuldig ingepast;
- C14. Luifels en overkappingen zijn in principe niet toegestaan. Alleen bij een horecafunctie kan het mogelijk zijn om - onder randvoorwaarden - mee te werken;
- C15. Alleen aan het Museumplein mag een 'winterterras' (glas- of doekvariant) worden gerealiseerd (zie pagina 49 ontwerpeisen).

Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur (B23)

Detailering, materiaal- en kleurgebruik

- C16. De architectonische uitwerking en detailering zijn zorgvuldig en evenwichtig;
- C17. De gevelbeëindiging levert een positieve bijdrage aan het silhouet van de straat;
- C18. De gevelbeëindiging is verzorgd en gearticuleerd;
- C19. Materialen en kleuren zijn ingetogen en in hoofdzaak gebaseerd op natuurlijke materialen als hout, baksteen en natuursteen.

Gevelreclame

- C20. Gevelreclame is alleen toegestaan bij panden met een winkel-, kantoor- of bedrijfsfunctie;
- C21. Gevelreclame dient verband te houden met de diensten of producten welke in het pand plaatsvinden of worden verkocht;
- C22. Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur;
- C23. Gevelreclame dient beperkt te blijven tot de eerste bouwlaag en mag niet op de (woon) verdieping worden aangebracht;
- C24. Per pand zijn maximaal twee reclame-uitingen op/aan de gevel toegestaan. Maximaal één evenwijdig aan de gevel in de vorm van losse, open letters en maximaal één haaks op de gevel in de vorm van een bord (maximaal 0,8 vierkante meter). De haakse reclame-uiting, inclusief ophanging, mag niet verder dan 0,9 meter uit de gevel komen;
- C25. Digitale reclame achter de gevel, alleen tussen

9:00 en 21:00 en met een lichtsterkte die voldoet aan de richtlijn Lichthinder van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV);

- C26. Etalages en ramen zijn (overwegend) open en eventuele dichte vlakken (maximaal 40% verminderde doorzicht) moeten op minstens 0,75 meter achter het raamvlak worden geplaatst. Dichtplakken (tijdelijk) is toegestaan mits maximaal 40% van het glasoppervlak en niet op ooghoogte (doorkijk houden).

Overige bouwkundige elementen

C27. Rolluiken:

- Geheel gesloten rolluiken aan vensters, puien, doorgangen en dergelijke zijn niet toegestaan;
- Een rolluik dient een minimale openheid (doorkijk) te hebben van 75% in een goede verhouding verspreid over het rolluik/hekwerk. Rolluiken voor etalages van juwelierszaken dienen een openheid te hebben van minimaal 50%;
- De vorm, structuur en kleur van het toe te passen materiaal moet passen bij de gevel.

C28. Zonwering of markies:

- Een zonwering of markies is toegestaan, mits deze niet een doorlopende lengte heeft die de gevel in tweeën knipt;
- Deze een direct relatie heeft met de gevelopening(en);

Fraai geïntegreerde zonnepanelen

Zonnepanelen gecombineerd met sedum

- Deze maximaal 1.50 meter over de straat uitvallen;
- Deze zijn aangebracht op minimaal 2.30 meter boven het maaiveld; deze ondergeschikt zijn aan de architectuur van het pand;
- De bijbehorende constructie zo onopvallend mogelijk zijn (bij voorkeur geïntegreerd).

C29. Zonnepanelen en -collectoren:

Zonnepanelen op bestaande daken zijn veelal vergunningsvrij en als gemeente Ede stimuleren wij het opwekken van duurzame energie. Toch hebben zonnepanelen veel invloed op het uiterlijk van de bebouwing, vandaar deze richtlijnen:

- De zonnepanelen moeten zoveel mogelijk dezelfde kleur hebben als de dakpannen;
- De bovenkant van de zonnepanelen moeten in hetzelfde vlak liggen als de bovenkant van de pannen (geïntegreerd);
- Bij een plat dak mogen de zonnepanelen niet zichtbaar zijn vanaf de straat. Bijvoorbeeld door toepassing van een borstwering.

C30. Installaties:

In het functioneren van een gebouw spelen installaties voor bijvoorbeeld verlichting, luchtbehandeling, koeling, verwarming en telecommunicatie een grote rol. De invloed van installaties op het gevelbeeld wordt dikwijls onderschat en installaties worden onvoldoende meegenomen in het ontwerp. Installaties dienen deel uit te maken van het ontwerp en zo veel mogelijk inpandig te worden opgelost. Eventuele installaties op het dak worden uit het zicht van de openbare weg geplaatst.

Ontwerpeisen winterterras (glas) Museumplein

- Het winterterras heeft een exacte diepte van 3,75 meter (exclusief dakoverstek).
- Het winterterras heeft aan de voorzijde een glazen dakoverstek van 0,4 meter.
- Het winterterras sluit in principe aan op een hoogte van 3,45 meter aan op de gevel (bovenkant constructie). Adressen Museumplein 20 cm lager ivm bestaande bebouwing (3,25 meter).
- Het winterterras heeft aan de voorzijde een hoogte van 2,45 meter (onderkant goot).
- Aan weerszijde van de gevel (architectonische eenheid) wordt min. 0,35 meter vrijgehouden.
- Het winterterras wordt uitgevoerd in transparant/natuurlijk glas, waarbij de boven- en voorzijde opengeschoven kunnen worden.
- Het glazen paneel van het schuifdak heeft een minimale breedte van 1 meter.
- De zijkant van het winterterras bestaat uit vaste glazen panelen, zonder verticale stijlen/profielen.
- Het winterterras heeft een ranke constructie en wordt uitgevoerd in RAL-kleur 7022.
- Het zonnescherm zit onder de dakconstructie.
- De rails van de glazen panelen wordt weggewerkt in het straatwerk (geen drempel).
- De straatklinker loopt door en fungeert als vloer.

Ontwerpeisen winterterras (doek) Museumplein

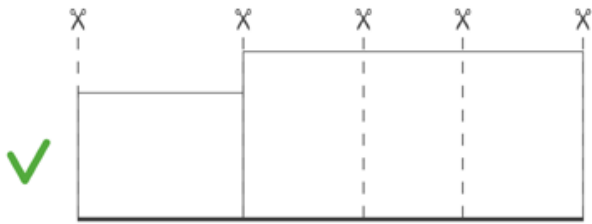
- Een 'pergolaconstructie' met maximaal 3 staanders tegen de bestaande overkapping.
- De staanders staan in één lijn (gelijk aan de gerealiseerde constructie bij Café Premier).
- Bovenzijde betreft een uitrolbaar zonnescherm.
- Ranke pergolaconstructie in RAL-kleur 7022.
- Als het vanuit brand- en veiligheidsoverwegingen mogelijk is mag maximaal de helft van de voorzijde worden afgesloten met een grotendeels transparant doek/screen in rails tussen twee staanders.

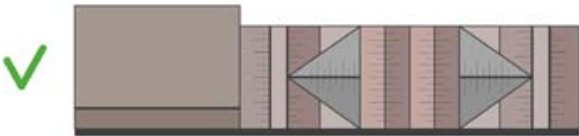
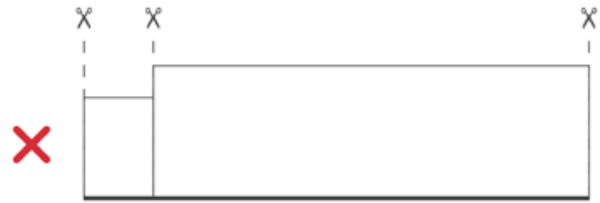
3.5 Deelgebied D: Kuiperplein

Het Kuiperplein is evenals de Achterdoelen relatief nieuw en groter van schaal dan het oude lint van de Grotestraat en Bospoort. De panden sluiten aan bij de grote maat van het plein. Aan het noordelijk deel van het plein ligt de Brouwerstraat, een belangrijke aanloopstraat naar het centrum. Met actieve plinten en de uitbreiding van de weekmarkt in deze straat, draagt het bij aan de menselijke maat en levendigheid van het centrum. Aan de andere wanden is de schaal, programmering en uitstraling wisselend (midden en grote schaal). Bij eventuele vernieuwing zal veel aandacht uit moeten gaan naar architectonische kwaliteit, parcellering en actieve plinten.

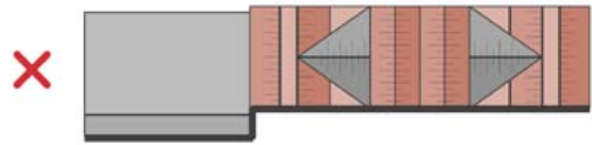

Geparcelleerde gevelwand met grote panden (D1)

Bestaande rooilijnen respecteren (D5)

Het pand is de ruimtelijke eenheid (D11)

Plaatsing op het perceel

- D1. Grote panden (midden schaal) of een geparcelleerde gevelwand (grote schaal met menselijke maat);
- D2. Bebouwing is georiënteerd op het openbaar gebied c.q. de straten;
- D3. Bebouwing sluit aan op het (maaiveld-)niveau van de openbare ruimte;
- D4. Bebouwing die grenst aan het openbaar gebied heeft een representatieve gevel;
- D5. Bestaande rooilijnen respecteren, maar kunnen worden aangepast, mits de bebouwing daardoor beter aansluit op de omgeving.

Massa en vorm

- D6. Voor de maximale bouw-, goot-hoogte en bouwdiepte bij (ver) nieuwbouw, verbouwingen of gevelverbetering is aansluiting bij de midden schaal het uitgangspunt;

- D7. Er is speciale aandacht voor de noordelijke wand: hier wordt de overgang naar de Markt vormgegeven;
- D8. De bebouwing is tussen de 4 en 6 bouwlagen;
- D9. De gevelwand sluit aan bij de menselijke maat;
- D10. (Hoogte)accenten door ondergeschikte architectonische verbijzonderingen zijn alleen toegestaan op zeer specifieke plekken in de stedenbouwkundige structuur, zoals zichtlijnen, pleinen en/of voor gebouwen met een bijzondere functie;
- D11. Het pand is de ruimtelijke eenheid. Ook indien de activiteit meerdere panden beslaat, zijn de panden individueel herkenbaar;
- D12. Panden staan met de gevel op de grond. Laad- en losdokken worden zorgvuldig ingepast;
- A32. Luifels en overkappingen zijn in principe niet toegestaan. Alleen bij een horecafunctie kan - onder randvoorwaarden - worden meegevoerd.

Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur (D20)

Detailtering, materiaal- en kleurgebruik

- D1. De architectonische uitwerking en detailtering zijn zorgvuldig en evenwichtig;
- D2. De gevelbeëindiging levert een positieve bijdrage aan het silhouet van de straat;
- D3. De gevelbeëindiging is verzorgd en gearticuleerd;
- D4. Materialen en kleuren zijn ingetogen en in hoofdzaak gebaseerd op natuurlijke materialen als hout, baksteen en natuursteen.

Gevelreclame

- D5. Gevelreclame is alleen toegestaan bij panden met een winkel-, kantoor- of bedrijfsfunctie;
- D6. Gevelreclame dient verband te houden met de diensten of producten welke in het pand plaatsvinden of worden verkocht;
- D7. Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur;
- D8. Gevelreclame dient beperkt te blijven tot de eerste bouwlaag en mag niet op de (woon) verdieping worden aangebracht;
- D9. Per pand zijn maximaal twee reclame-uitingen op/aan de gevel toegestaan. Maximaal één evenwijdig aan de gevel in de vorm van losse, open letters en maximaal één haaks op de gevel in de vorm van een bord (maximaal 0,8

vierkante meter). De haakse reclame-uiting, inclusief ophanging, mag niet verder dan 0,9 meter uit de gevel komen;

- D10. Digitale reclame achter de gevel, alleen tussen 9:00 en 21:00 en met een lichtsterkte die voldoet aan de richtlijn Lichthinder van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV);
- D11. Etalages en ramen zijn (overwegend) open en eventuele dichte vlakken (maximaal 40% verminderde doorzicht) moeten op minstens 0,75 meter achter het raamvlak worden geplaatst. Dichtplakken (tijdelijk) is toegestaan mits maximaal 40% van het glasoppervlak en niet op ooghoogte (doorkijk houden).

Overige bouwkundige elementen

D12. Rolluiken:

- Geheel gesloten rolluiken aan vensters, puien, doorgangen en dergelijke zijn niet toegestaan;
- Een rolluik dient een minimale openheid (doorkijk) te hebben van 75% in een goede verhouding verspreid over het rolluik/hekwerk. Rolluiken voor etalages van juwelierszaken dienen een openheid te hebben van minimaal 50%;

Fraai geïntegreerde zonnepanelen

Zonnepanelen gecombineerd met sedum

- De vorm, structuur en kleur van het toe te passen materiaal moet passen bij de gevel.

D13. **Zonwering of markies:**

- Een zonwering of markies is toegestaan, mits deze niet een doorlopende lengte heeft die de gevel in tweeën knipt;
- Deze een direct relatie heeft met de gevelopening(en);
- Deze maximaal 1.50 meter over de straat uitvallen; deze zijn aangebracht op minimaal 2.30 meter boven het maaiveld;
- Deze ondergeschikt zijn aan de architectuur van het pand;
- De bijbehorende constructie zo onopvallend mogelijk zijn (bij voorkeur geïntegreerd).

D14. **Zonnepanelen en -collectoren:**

Zonnepanelen op bestaande daken zijn veelal vergunningsvrij en als gemeente Ede stimuleren wij het opwekken van duurzame energie. Toch hebben zonnepanelen veel invloed op het uiterlijk van de bebouwing, vandaar deze richtlijnen:

- De zonnepanelen moeten zoveel mogelijk dezelfde kleur hebben als de dakpannen;

- De bovenkant van de zonnepanelen moeten in hetzelfde vlak liggen als de bovenkant van de pannen (geïntegreerd);
- Bij een plat dak mogen de zonnepanelen niet zichtbaar zijn vanaf de straat. Bijvoorbeeld door toepassing van een borstwering.

D15. **Installaties:**

In het functioneren van een gebouw spelen installaties voor bijvoorbeeld verlichting, luchtbehandeling, koeling, verwarming en telecommunicatie een grote rol. De invloed van installaties op het gevelbeeld wordt dikwijls onderschat en installaties worden onvoldoende meegenomen in het ontwerp. Installaties dienen deel uit te maken van het ontwerp en zo veel mogelijk inpandig te worden opgelost. Eventuele installaties op het dak worden uit het zicht van de openbare weg geplaatst.

Raadhuis Ede

Stationsgebouw Ede-Centrum

Oude Kerk

3.6 Deelgebied E: Solitaire/iconische gebouwen

De Oude Kerk, het stationsgebouw en het raadhuis zijn bijzondere gebouwen in Ede Centrum. Het zijn beeldbepalende gebouwen met een alzijdige oriëntatie. Het zijn losse objecten die sterk het karakter van de plek bepalen. Naast deze bestaande iconen is er op een aantal strategische plekken ook plaats voor nieuwe iconen. Deze gebouwen hebben een bijzondere architectonische uitstraling passend bij de bijzondere functie. Een open relatie tussen de begane grond en het maaiveld is daarbij belangrijk voor de levendigheid van deze plekken.

Plaatsing op het perceel

- E1. Solitair in de ruimte;
- E2. Bebouwing is georiënteerd op het openbaar gebied c.q. de straten;
- E3. Bebouwing sluit aan op het (maaiveld-)niveau van de openbare ruimte;
- E4. Bebouwing die grenst aan het openbaar gebied heeft een representatieve gevel;
- E5. Bestaande rooilijnen respecteren.

Massa en vorm

- E6. Voor de maximale bouw-, goothoogte en bouwdiepte bij (ver)nieuwbouw is de bestaande situatie uitgangspunt;
- E7. Het gebouw heeft een eigen uniek en individueel karakter;
- E8. Het gebouw is de ruimtelijke eenheid, ook indien de activiteit slechts een deel van het pand beslaat;

- E9. Het gebouw staat op de grond;
- E10. Luifels zijn in principe niet toegestaan, tenzij ze onderdeel zijn van de architectuur van het gebouw.

Detaillering, materiaal- en kleurgebruik

- E11. De architectonische uitwerking en detaillering zijn zorgvuldig en evenwichtig;
- E12. Oorspronkelijke detailleringen, materialisatie en kleur behouden, herstellen dan wel terugbrengen.

Gevelreclame

- E13. Gevelreclame is alleen toegestaan bij panden met een winkel-, kantoor- of bedrijfsfunctie;
- E14. Gevelreclame dient verband te houden met de diensten of producten welke in het pand plaatsvinden of worden verkocht;
- E15. Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur;
- E16. Gevelreclame dient beperkt te blijven tot de eerste bouwlaag en mag niet op de (woon) verdieping worden aangebracht;
- E17. Per pand zijn maximaal twee reclame-uitingen op/aan de gevel toegestaan. Maximaal één evenwijdig aan de gevel in de vorm van losse, open letters en maximaal één haaks op de gevel in de vorm van een bord (maximaal 0,8 vierkante meter). De haakse reclame-uiting, inclusief ophanging, mag niet verder dan 0,9 meter uit de gevel komen;
- E18. Digitale reclame achter de gevel, alleen tussen 9:00 en 21:00 en met een lichtsterkte die voldoet aan de richtlijn Lichthinder van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV);
- E19. Etalages en ramen zijn (overwegend) open en eventuele dichte vlakken (maximaal 40% verminderde doorzicht) moeten op minstens 0,75 meter achter het raamvlak worden geplaatst. Dichtplakken (tijdelijk) is toegestaan mits maximaal 40% van het glasoppervlak en niet op ooghoogte (doorkijk houden).

Overige bouwkundige elementen

- E20. **Rolluiken:**
 - Geheel gesloten rolluiken aan vensters, puien, doorgangen en dergelijke zijn niet toegestaan;
 - Een rolluik dient een minimale openheid

(doorkijk) te hebben van 75% in een goede verhouding verspreid over het rolluik/hekwerk. Rolluiken voor etalages van juwelierszaken dienen een openheid te hebben van minimaal 50%;

- De vorm, structuur en kleur van het toe te passen materiaal moet passen bij de gevel.

E21. Zonwering of markies:

- Een zonwering of markies is toegestaan, mits deze niet een doorlopende lengte heeft die de gevel in tweeën knipt;
- Deze een direct relatie heeft met de gevelopening(en);
- Deze maximaal 1.50 meter over de straat uitvallen;
- Deze zijn aangebracht op minimaal 2.30 meter boven het maaiveld;
- Deze ondergeschikt zijn aan de architectuur van het pand;
- De bijbehorende constructie zo onopvallend mogelijk zijn (bij voorkeur geïntegreerd).

E22. Zonnepanelen en -collectoren:

Zonnepanelen op bestaande daken zijn veelal vergunningsvrij en als gemeente Ede stimuleren wij het opwekken van duurzame energie. Toch hebben zonnepanelen veel invloed op het uiterlijk van de bebouwing, vandaar deze richtlijnen:

- De zonnepanelen moeten zoveel mogelijk dezelfde kleur hebben als de dakpannen;
- De bovenkant van de zonnepanelen moeten in hetzelfde vlak liggen als de bovenkant van de pannen (geïntegreerd);
- Bij een plat dak mogen de zonnepanelen niet zichtbaar zijn vanaf de straat. Bijvoorbeeld door toepassing van een borstwering.

E23. Installaties:

In het functioneren van een gebouw spelen installaties voor bijvoorbeeld verlichting, luchtbehandeling, koeling, verwarming en telecommunicatie een grote rol. De invloed van installaties op het gevelbeeld wordt dikwijls onderschat en installaties worden onvoldoende meegenomen in het ontwerp. Installaties dienen deel uit te maken van het ontwerp en zo veel mogelijk inpandig te worden opgelost. Eventuele installaties op het dak worden uit het zicht van de openbare weg geplaatst.

4.

RICHTLIJNEN OPENBARE RUIMTE

4.1 De basis voor de openbare ruimte

Historie en groen

De uitstraling van de openbare ruimte is anno 2018 technisch: er staan hightech lichtmasten die veel aandacht vragen, de inrichting staat in het teken van optimaal beheer en de straten zijn daardoor relatief kaal (weinig groen). Dit sluit niet aan bij de gewenste dorpse en Veluwe sfeer. De ambitie voor het centrum is dat de historische gevels en het groen beeldbepalend zijn.

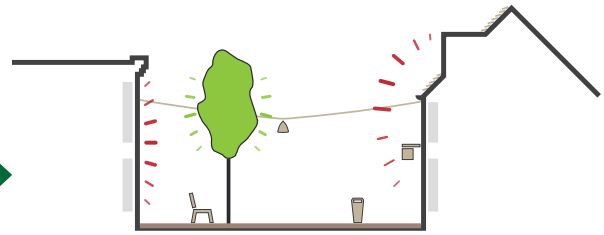
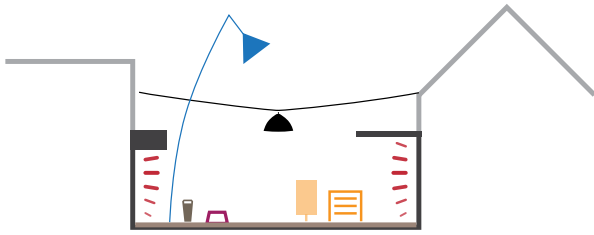
Eenduidige en herkenbare centrumvloer

Een herkenbare en minimalistische basis in de verharding geeft rust en biedt ruimte voor accenten en verbijzonderingen. Groene inprickers, aantrek-

kelijke entreegebieden en bijzondere en verrassende plekken worden bijgehouden door een continue verhardingsvloer. De hoofdstructuur van het oude lint (Grotestraat en Maandereind) is daarbij goed herkenbaar. Het lint is continu ingericht van Bospoort tot en met Maandereind.

Nadruk ligt op het groen en de gevels

De oude dorpsstructuur is herkenbaar in het stratenpatroon en in de gevels. Er is extra aandacht voor goede gevels en verzorgde plinten. Groen in het centrum is veel rijker, voller en draagt bij aan sfeer, stadsnatuur (biodiversiteit) en seizoensbeleving. De Veluwesfeer kan tot in het centrum doordringen

Bestaand:

- Hightech en industriële uitstraling.
- De toepassing van veel verschillende type (en stijlen) inrichtingselementen leidt tot verrommeling.
- Geen eenduidige uitstraling in de gevels.
- Etalages domineren het straatbeeld.

Ambitie:

- Karakteristieke gevels bepalen de dorps sfeer.
- Vergroenen van de openbare ruimte leidt tot een aangenamer geheel en meer verbondenheid met het landschap.
- Ingetogenheid en samenhang bij keuze voor inrichtingselementen (dorps sfeer).

Verrommelde inrichting trekt de aandacht weg van de mooie historische kwaliteiten van de bebouwing

Extra aandacht voor entreegebieden: obstakels in de vorm van paaltjes, verkeersborden zoveel mogelijk verwijderen voor een uitnodigende uitstraling

door voldoende ruimte voor groen te maken en hierbij te kiezen voor typisch Veluwe beplanting. Ook het lint biedt ruimte voor een groene en ambachtelijke sfeer.

Robuust, duurzaam en natuurlijk

Klimaatbestendigheid is een belangrijke duurzame pijler van dit beeldkwaliteitsplan. De openbare ruimte moet worden aangepast aan klimaatverandering. Groen kan, in tegenstelling tot verharding, water infiltreren. Ruimte voor groen richt zich daarmee niet alleen op bomen, maar ook op onverharde plekken en daken. Het Stadspark is één van de plekken in het centrum waar piekbelasting kan worden

opgevangen. Een robuuste, tijdloze vloer die lang mee gaat is een tweede duurzaamheidsaspect. Niet ieder jaar een nieuwe mode van meubilair of bestrating, niet te veel speciale plekken in het centrum. In participatietrajecten wordt aangegeven dat robuust, duurzaam en natuurlijk de uitgangspunten zijn.

Verzorgd, ingetogen en comfortabel meubilair

Ingetogen meubilair laat de gevels spreken en zorgt voor samenhang en rust. Ruimtelijke minder aantrekkelijke elementen als afval en fietsen worden netjes opgelost op luwe en functionele plekken.

Uitgangspunten verharding

Mix van Wienerberger DF Novoton (2/3) en Auraton (1/3)

Degelijke basis van gebakken klinkers: kleur is overwegend rood met belijning als ontwerpondersteuning

4.2 Verharding

De verhardingsvloer van het centrum vormt de basis van de inrichting van de openbare ruimte. Het verbindt de straten en pleinen van het centrum met elkaar en zorgt voor een leesbaar geheel. Gebakken klinkers in rood-grijze tinten met gele accenten passend bij het dorps gevoel van Ede Centrum.

- Duurzame verhardingen: hoogwaardig en mooi verouderend.
- Robuust: geschikt voor zware belastingen (zonder dit uit te stralen).
- Maximaal 3 soorten door elkaar levert een gemêleerd beeld.
- Langdurig leverbaar i.v.m. herstel en aanvullingen.
- Ambitie om materialen te hergebruiken.
- Materiaal is sprankelend en levendig, passend bij dorps sfeer; gemêleerde klinkers in rood-bruin-grijze tinten met gele accenten, hergebruik van bestaande en nieuwe stenen.

Formaten en kleuren

Standaard wordt in het centrum een dikformaat gebakken klinker (verhouding lengte : breedte is 3:1) gebruikt van Wienerberger. Deze wordt afhankelijk van het gebruik in halfsteens- of elleboogverband gestraat. De bestaande dikformaat gebakken (rode) klinker Novoton wordt gemengd met de dikformaat (gele) klinker Auraton of gelijkwaardig alternatief. Er wordt een mengverhouding toegepast bestaande uit 1/3 Auraton en 2/3 Novaton.

Bijzondere plekken

Een aantal locaties in het centrum vraagt om een verbijzondering van het straatbeeld. Hier kan worden afgeweken van de standaard. Bijzondere, bij het specifieke ontwerp passende, materialen mogen hier worden toegepast. Dergelijke materialen dienen duurzaam te zijn en waar mogelijk wordt hergebruik toegepast. Voor deze locaties wordt eerst het bestaande assortiment aan restmaterialen op de

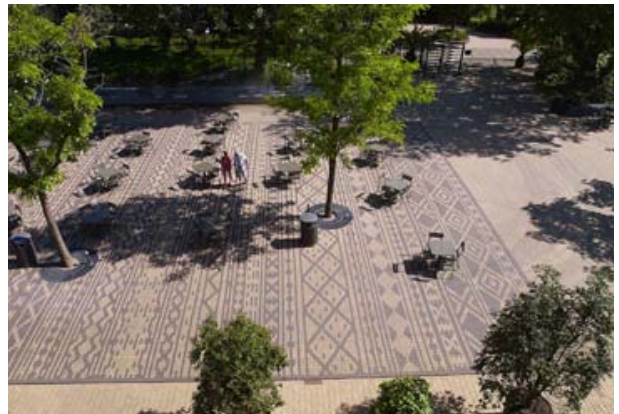
Goten en banden als gidslijn

Specials: iconen opgenomen in de bestrating

Verbijzondering van de bestrating mogelijk op de bijzondere pleinen en entreeplekken

Verbijzondering van de bestrating mogelijk op de bijzondere pleinen en entreeplekken

gemeentewerf bekeken. Als daar geen passend materiaal bij zit, wordt een nieuw, duurzaam materiaal gekozen.

Goten en banden als gidslijnen

In de Grotestraat wordt door middel van goten van een afwijkend materiaal en een donkere kleur ordening en geleiding in het profiel aangebracht. De donkere kleur zorgt voor een visueel contrast met de lichte straatklinker, waardoor het slechtzienden beter door de straat gidst en daarnaast vervuilt een donkere steen minder snel. Type, kleur en leverancier worden in de projecten bepaald.

Specials in bestrating

In de bestrating van het centrum kunnen op een aantal locaties zogenaamde specials worden toegevoegd. Denk onder andere aan klinkers waarin "iconen" zijn aangebracht.

Standaard witte klinkers voor markering

Voor markeringen van bijzondere plekken of als aankondiging van obstakels of specifieke zones, worden witte klinkers toegepast (verven is uitgesloten).

- Type: Argenti DF
- Kleur: Wit
- Afmetingen: 200 x 65 x 85 mm
- Kwaliteit: Klasse A 4-12
- Leverancier: Wienerberger

Markering met witte klinker

putdeksel gietijzer voor inspectieput PK315 Wavin

Kolk en molgoot precies passend NEBO D1302 DR

ACO Exo-Drain

Specials: maatwerk in patronen, afdrukken en teksten mogelijk

Standaard erfgrensput

Om inspectie van het riool mogelijk te maken op locaties waar veelvuldig verstoppingen plaatsvinden worden zogenaamde erfgrensputten toegepast. Deze erfgrensput wordt op maximaal 50 centimeter van de gevel geplaatst. Omdat het een vuilwateraansluiting betreft is een gesloten deksel wenselijk.

- Type: SK GY Bovenstuk 315 Budget Dicht Y
- Kleur: Zwart
- Materiaal: Gietijzer
- Afmetingen: 330 x 330 mm
- Verkeersklasse: B-125 kN
- Leverancier: Wavin

Standaard molgoot en straatkolk

Standaard wordt in het centrum de straatkolk van NeBo gebruikt. Deze straatkolk heeft een gietijzeren deksel en een betonnen onderbak.

- Type: NeBo D1302 DR(V)
- Kleur: Gietijzer
- Afmetingen bovenzijde: 450 x 320 mm

- Afmetingen onderbak: 900 x 450 x 320 mm
- Aansluiting 125 of 160 mm
- Verkeersklasse: B-125 kN
- Leverancier: Nering Bögel

Specials in afwatering

In de hoofdwinkelstraat is er ruimte voor bijzondere kolken en lijngoten. Deze wijken dus af van de standaard straatkolk en lijngoot. Dit kan zijn in de vorm van een stalen rooster in de maatvoering van de kolk of lijngoot.

- Type: Aco ExoDrain
- Materiaal: Cortenstaal en Gietijzer
- Afmetingen: Diversen
- Leverancier ACO

Uitgangspunten groen

vergroenen van het straatbeeld: af en toe een boom of waarmogelijk een bomenrij

4.3 Groen

Om de identiteit van Ede Centrum te versterken is groen een sterk middel. De sfeer van de Veluwe kan daarmee tot in het hart worden doorgetrokken, met name via het Stadspark en de Arnhemseweg. Deze gebieden zijn robuust, met volwaardig groen en ruimte voor grote bomen. In de Grotestraat zal een nieuwe bomenrij de lintstructuur versterken. Daarnaast wordt op strategische plekken bijzondere beplanting toegepast: de pleinen en entreegebieden. Goed doordachte beplantingskeuzes leiden tot een jaarrond wisselend, maar altijd aantrekkelijk beeld. Groen draagt niet alleen bij aan de gewenste sfeer maar ook aan een groter biodiversiteit en aangener klimaat in het centrum.

Lange lijnen (noord-zuid)

- Grotestraat-Maandereind: toevoegen bomenrij.
- Achterdoelen: huidige bomenrij behouden met plantvakken.
- Vergroenen van de Telefoonweg door groenstroken met bomenrij.

Oost-west straten en stegen

- Arnhemseweg: robuuste hoofdstructuur met laanbeplanting.
- Molenstraat: robuuste hoofdstructuur.
- Vergroenen totaalbeeld door middel van strategisch geplaatste groenelementen.
- Vergroenen met geveltuintjes.

Pleinen

- De pleinen hebben elk een eigen functie en karakter.
- Beplanting/groen speelt een belangrijke rol bij de inrichting: schaduw, groenbeeld, sfeer en karakter.
- Bijzondere beplanting passend bij de functie.

Stadspark

- Het raadhuis staat als een object in het Stadspark.
- Een ruimtelijke relatie tussen het Oude Kerkplein en de Trapkokers onder de beukenhaag door is zeer wenselijk.

Voorbeeld vergroening met bomen voor het Kuiperplein

Boomspiegel verzonken in straatwerk

Vergroenen van het straatbeeld door o.a. geveltuintjes

Boomspiegel verhoogd met beplanting (Boogstraat)

- Food is een belangrijk thema voor de uitstraling, inrichting en gebruik van de Trapakkers en het Stadspark als geheel.

Bomen in het centrum

Het planten van bomen in het centrum zal niet overal even makkelijk zijn. Goede condities waarin bomen goed kunnen groeien zijn leidend bij het plaatsen van bomen. Per situatie zal bepaald moeten worden wat een geschikte (technische) uitvoering is.

Standaard boomspiegel verzonken

In de drukke en smalle straten is geen ruimte voor grote plantvakken rondom bomen. Door te kiezen voor vlakke, zwevende boomroosters worden bomen geen obstakel voor passanten en verkeer. Het rooster wordt zwevend aangelegd om wortelopdruk te voorkomen. Uitneembare ringen in het rooster zorgen er voor dat het gat rond de stam telkens zo klein mogelijk is.

- Type: Boomrooster Round
- Kleur: RAL 7022 of Cortenstaal
- Materiaal: Nodulair gietijzer of Cortenstaal
- Buitenmaat: 1480 x 36 mm plantgat 600 mm
- Buitenmaat: 1780 x 36 mm plantgat 700 mm
- Leverancier: Grijsen

Standaard boomspiegel verhoogd

Op plekken waar ruimte is kan een groene boomspiegel worden aangelegd. Door te kiezen voor een opstaande stalen rand wordt doorrijden en schade voorkomen. De onderbeplanting kan aansluiten bij de Veluwe sfeer.

Detail verhoogde boomspiegel en boombunker

Gevelgroen aan paal met klimbegeleiding

Gevelgroen met onderbeplanting

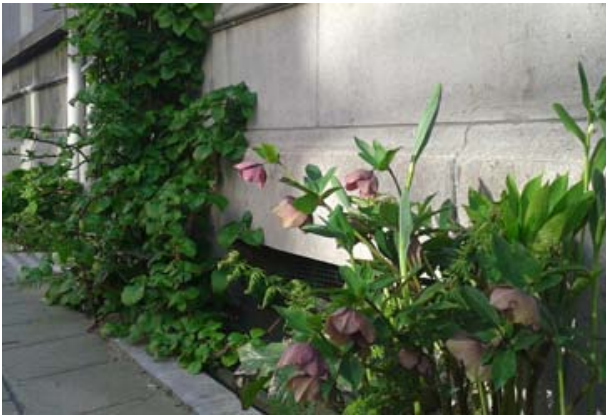
Gevelgroen

Gevelgroen draagt in hoge mate bij aan de biodiversiteit en groene uitstraling van het centrum. Opklimmend groen in combinatie met geveltuintjes verzachten de overgang van openbaar en privé en het straatbeeld. Net als bij het inpassen van bomen, zal ook bij gevelgroen goed gekeken moeten worden naar de (technische) uitvoerbaarheid. Hierbij is een duurzame en kwalitatieve uitvoering leidend. Door te kiezen voor licht uitgevoerde constructies met voldoende 'grip' en klimgeleiding voor de klimplanten kan eenvoudig een robuust groen element worden toegevoegd. Eventueel kan de plantvoet met planten worden afgewerkt. Een opstaand randje passend in het verhardingsbeeld (betonsteen of cortenstaal) rondom de stamvoet helpt de plant te beschermen tegen schade door bijvoorbeeld onderhoudsvoertuigen en fietsers.

Er wordt in het centrum eenduidig gekozen voor rankende en windende klimplanten, deze zijn niet zelfhechtend en tasten de gevel niet aan. Deze

Detail gevelgroen met verhoogde plantenbak

Plantvak als geveltuintje

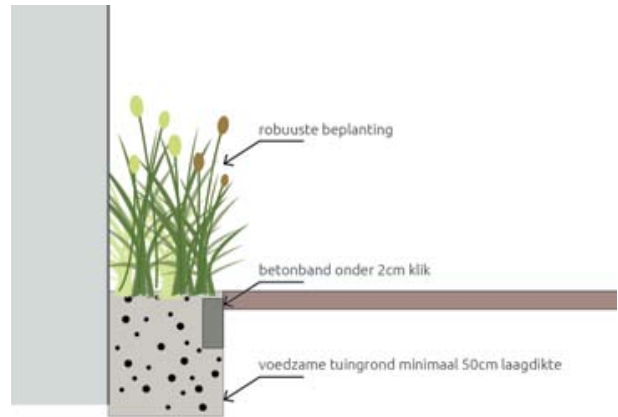
Cortenstalen plantenbak als geveltuintje

klimplanten hebben een klimhulp nodig in de vorm van draden, een paal of gaas/hekwerk. Soorten als Fallopia, Lonicera, Akebia, Aristolochia en Clematis zijn sterk, en groeien omhoog tegen de constructie zonder zich aan de gevel te hechten.

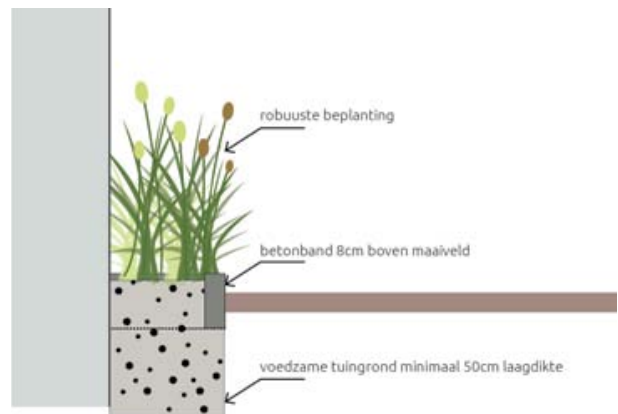
Geveltuintjes

In samenwerking met bewoners kunnen op een aantal locaties geveltuintjes worden gerealiseerd. Bij gebrek aan ondergrondse ruimte vanwege kabels en leidingen kan dit ook in een verhoogde bak worden uitgevoerd.

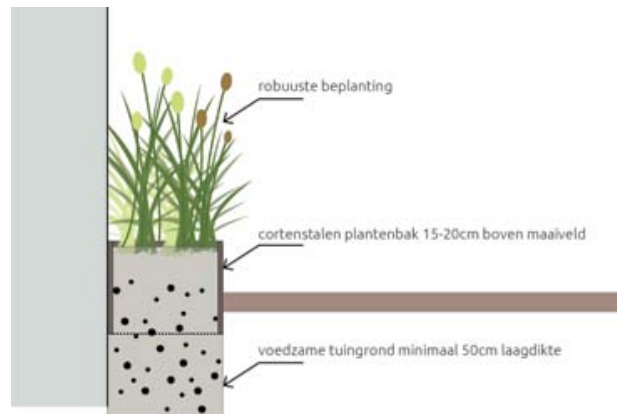
Een verhoogd element (plantenbak) kan ook voor glazen geveldelen worden gebruikt. Bij bewonersinitiatieven is het van belang goede afspraken te maken over de minimale kwaliteit, en afspraken te maken over het opruimen van het geheel als de kwaliteit onvoldoende is.

Detail geveltuintje met betonband onder klik

Detail geveltuintje met verhoogde betonband

Detail geveltuintje met cortenstalen plantenbak

Uitgangspunten inrichtingselementen

Huisstijl-kleur RAL 7022

4.4 Inrichtingselementen

Het streven is om een zo prettig, uitnodigend en kwalitatief mogelijk centrummilieu te creëren. Een van de middelen om dit te bereiken is door eenheid te krijgen in de inrichtingselementen op straat en het aantal obstakels te minimaliseren. Bankjes, lantaarnpalen, prullenbakken maar ook uitstillingsborden, reclameborden, drinkwatertappunten, fietsenrekken en bushaltes hebben een eenduidige uitstraling. Het streven is het toepassen van dezelfde elementen met gelijke vormgeving met uitzondering van de bijzondere plekken zoals de pleinen. Het principe is om een hoge en ingetogen basiskwaliteit overal toe te passen en als het nodig is op specifieke plekken verbijzonderingen aan te brengen.

Uitstraling meubilair in het algemeen

- Ingetogen (minimalistisch, functioneel en doelmatig).
- Kwalitatief hoogwaardig.

- Duurzaam: robuust (gaat lang mee, onderhouds-arm), mooi verouderend, natuurlijke materialen.
- Uitnodigend en comfortabel meubilair: rug en of armleuning.
- Bij kleur toepassing, één standaard huisstijl-kleur (RAL 7022 = Ombergrijs) voor alle inrichtingselementen zoalsabri's, reclameborden, fietsenrekken, drinkwatertap, paaltjes, zitobjecten, bushaltes).

Standaard zitbank Citizen

Bijzonder zitelement: boombank Doelenstraat

Standaard zitbank Citizen is leverbaar in verschillende afmetingen

Bijzonder zitelement: zitranden Doelenplein

Standaard zitbanken

Zitbanken in het centrum moeten zowel robuust zijn als een elegante uitstraling hebben, passend bij het dorpse karakter van het centrum. Goed beschermt tegen de elementen en na een lang leven kunnen de onderdelen worden hergebruikt. De poten zijn van onbreekbaar nodulair gietijzer en kunnen zelfs in niet gecoatete vorm meer dan 100 jaar mee. Uiteindelijk zijn ze 100% recyclebaar. De drie lagen coating op het gietijzer beschermen tegen corrosie.

Het hardhout op de standaarduitvoering kan worden geleverd met een FSC-certificaat en is voorzien van een sterke laklaag. Deze lak (Lignus) is sterk/elastisch, reukloos, onbrandbaar en milieuvriendelijk. De 5 planken zijn na het verwijderen van de RVS-schroeven geschikt voor hergebruik.

- Type: Zitbank Citizen
- Kleur: RAL 7022 - Hout
- Materiaal: Gietijzer met hardhouten planken

- Afmetingen: 1750 x 650 x 818 mm
- Zithoogte: 450 mm
- Leverancier: Benito Urban

Bijzondere zitelementen

Bijzondere plekken in het centrum vragen om maatwerk oplossingen. Ook als het gaat om zitelementen. In het centrum zijn al een aantal van dit soort bijzondere zitelementen te vinden.

Standaard afvalbak constructo 100

Personaliseren afvalbak

Gescheiden afvalinzameling: column 200 met constructo kap

Bijzonder object: Watertappunt

Standaard afvalbak

De afvalbakken in het centrum zijn ingetogen en functioneel, verzorgd en hufferproof.

- Type: Afvalbak Constructo 100
- Materiaal voor- en achterpaneel: 2,5 mm staal noppenplaat, thermisch verzinkt en tweelaags gepoedercoat 120 µ en voorzien van pianoscharnier
- Materiaal staander: 4 mm staal, thermisch verzinkt en tweelaags gepoedercoat 120 µ
- Kleur: RAL 7022
- Binnenzijde: RVS binnenbak
- Bevestiging: betonvoet
- Afmetingen: 1100 x 465 x 350 mm
- Inhoud: 100 liter
- Leverancier: Grijsen

Dit type afvalbak is ook in een gescheiden variant leverbaar.

Bijzondere objecten

Naast de standaard benodigde objecten zijn er in het centrum ook een aantal bijzondere objecten. Deze dragen bij aan de leefbaarheid van het centrum.

Standaard watertappunt

- Type: RVS Watertappunt met slinger
- Kleur: RAL 7022
- Materiaal: RVS
- Afmetingen: 1150 mm, Ø 260 mm
- Aansluiting: waterpersleiding en 230V
- Leverancier: De Nooij Pomptechniek

Fietsbeugels eenvoudig van vorm

Fietsparkeren De Halte

Fietsparkeren

Het parkeren van fietsen kan grofweg worden ingedeeld in drie groepen: 1) mensen die een bezoek aan het centrum brengen (uren), 2) mensen die een bezoek aan enkele winkels brengen (uur) en 3) mensen die snel een gerichte boodschap doen (minuten).

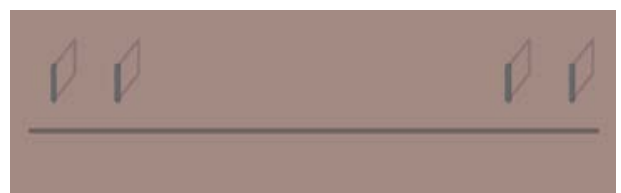
- Voor de eerste groep zijn op strategische plekken, aansluitend op aanrijroutes, ruime stallingvoorzieningen (overdekt of in de open lucht). Fietsen kunnen daar op een overzichtelijke en veilige plek worden gestald.
- Voor de groep die een kort bezoek aan de stad brengt worden op strategische plekken kleinschalige fietsvoorzieningen aangebracht. Om te voorkomen dat op rustige dagen lange stroken met lege rekken zijn, is het idee om in lange stroken met aan beide einden twee nietjes het kortere fietsparkeren te faciliteren. Deze stroken worden door een dubbele klinkerrij gemarkeerd. De capaciteit is groot, en het lange parkeren van vele

uren of een hele dag wordt voorkomen, doordat aanbindvoorzieningen grotendeels ontbreken.

- Voor het flitsbezoek aan een enkele winkel worden geen voorzieningen getroffen.

Standaard fietsbeugel

- Type: Rondo enkel
- Kleur: RAL 7022
- Materiaal: 3 mm staal, thermisch verzinkt en tweelaags gepoedercoat 120 µ in RAL 7022
- Afmetingen: 900 x 530 mm, Ø 48,3 mm
- Leverancier: Grijsen

Standaardprincipe fietsparkeren

Abri Opaque

Mupi

Bushaltes en reclamezuilen

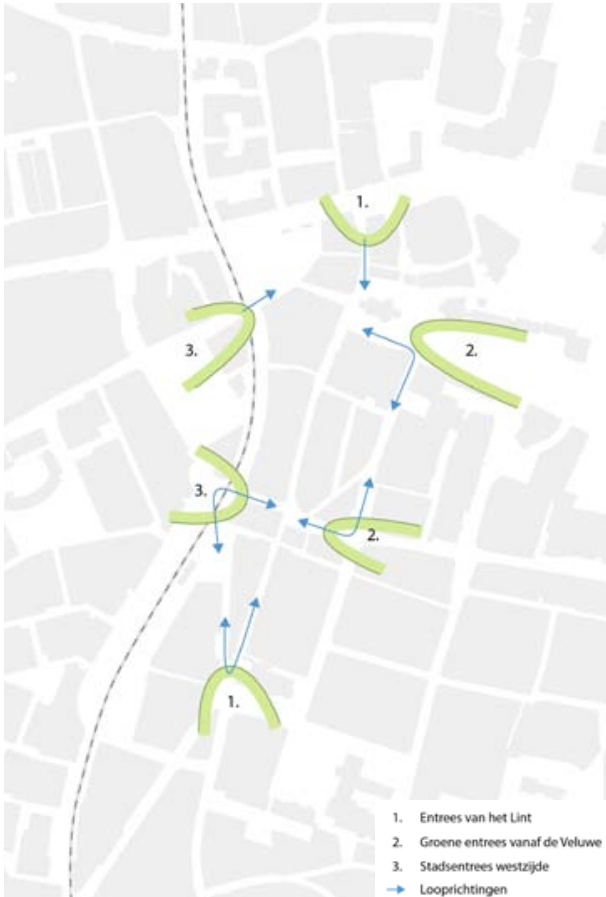
De bushaltes en reclamezuilen sluiten aan bij de algehele beeldkwaliteit voor het centrum. Een wat rankere ingetogen vormgeving leidt tot een aan hogere centrumkwaliteiten bijdragende haltes enabri's.

Standaard bushalte (gelijkwaardig aan)

- Type: ABRI Opaque (Norman Foster Design)
- Kleur: RAL 7022
- Leverancier: JC Decaux of vergelijkbaar

Standaard reclamezuil (gelijkwaardig aan)

- Type: MUPI
- Kleur: RAL 7022
- Leverancier: JC Decaux of vergelijkbaar

Entreelocaties Ede Centrum

Herkenbaar entreegebied

4.5 Entreegebieden en afsluitingen

Bij alle entreegebieden van het centrum komen meerdere ruimtevraagstukken samen. Door integraal na te denken over een aantrekkelijke binnenkomst, ruimte voor verblijf, maar ook voor parkeren en bewegwijzering is een sterke verbetering van de uitstraling van de entreegebieden mogelijk. De entrees Arnhemseweg - Achterdoelen en Stadspark-Achterdoelen zijn extra kwetsbaar. Naast een entreefunctie hebben deze plekken ook een verbindende functie, ze zijn onderdeel van doorgaande loopstromen van winkelend publiek en raken ze aan autoverkeer. Een zorgvuldige uitwerking van die plekken, met ruimte voor de voetganger en ontvangst is essentieel.

- Het binnenkomen van het centrum wordt nu vaak gemarkeerd door de aanwezigheid van verzinkbare palen (pollers of bollards) met selectieve toegang voor het auto- en logistieke verkeer. De palen staan over het algemeen midden in de

rijloper voor alle weggebruikers. Hierdoor vormen ze met name voor voetgangers en fietsers hinderlijke obstakels.

- Op de inrit van de Grotestraat staat de continuïteit van het profiel centraal.
- Voor de entrees vanuit het oosten, gekoppeld aan de Trapakkers en het Bevrijdingsplein, is groen een leidend principe voor de inrichting.
- Bij de aansluiting Kuiperplein - Markt is geen sprake van een centrumtree, maar van een goede overgang.

Zwerfkeien als barrière

Afzetpaal Rondo (Grijsen)

Zitelementen als barrière

Kunstobjecten als barrière

Afsluitingen

De entrees moeten enerzijds bescherming bieden tegen ongewenste inrijders en anderzijds een welkome ontmoetingsplek zijn tot het centrum. Ze dienen uit te nodigen tot het bezoek, en niet al te defensief ingericht te worden. Door per entree een goed ruimtelijk ontwerp te maken, waarbij ontmoeten en verblijven gecombineerd worden met de verkeerskundige functie ontstaan aantrekkelijke en uitnodigende entreegebieden. Plantenbakken, bomen, hagen, banken, zwerfkeien in combinatie met pollers, zijn middelen die hierbij ingezet kunnen worden.

Standaard afzetpaal

- Type: Afzetpaal Rondo
- Kleur: RAL 7022
- Materiaal: 3,6 mm dik staal verzinkt
- Afmetingen: 900 mm, Ø 114 mm
- Leverancier: Grijsen

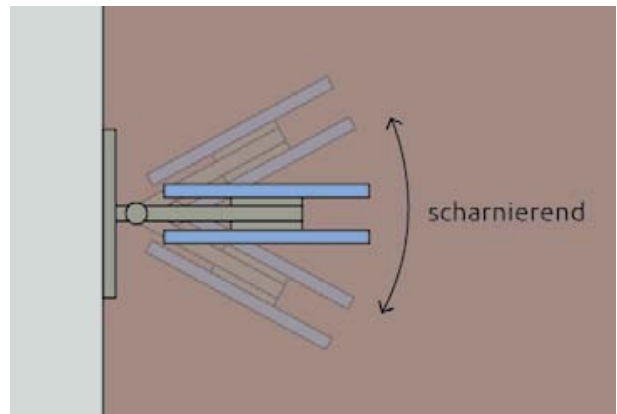
Markering door middel van witte klinker

Verkeersbordje aan de gevel

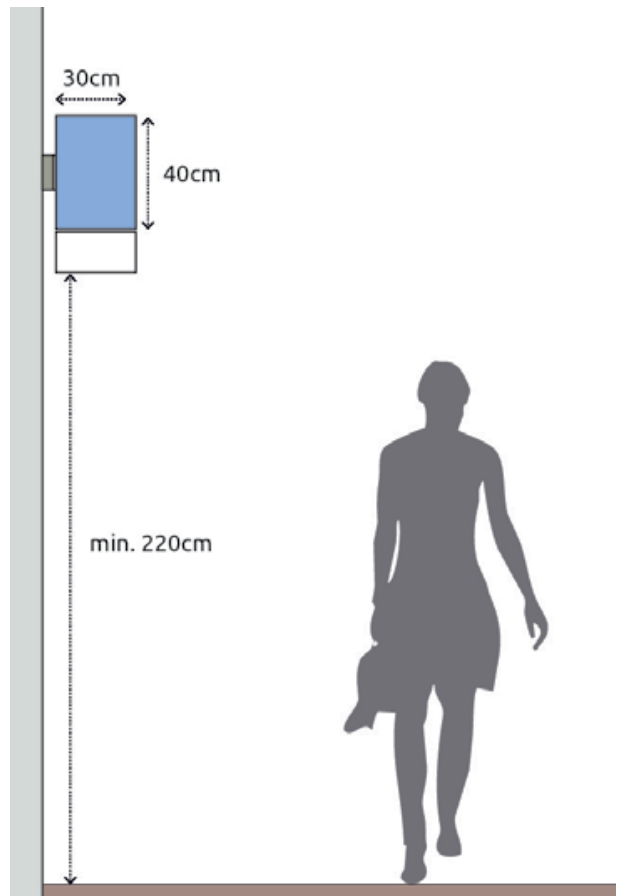
Bundeling van verkeersregels op één verkeersbord

Verkeersbordje aan de gevel kan scharnieren

4.6 Verkeerselementen

- Consistente, duidelijke en eenvoudige verkeersregels dragen bij aan het begrijpen en het naleven ervan.
- Maaiveld zo leeg mogelijk houden.
Vereenvoudiging van de verkeersregels levert al een reductie aan bebording op. De juridisch noodzakelijke bebording dient zoveel mogelijk geclusterd te worden en bij voorkeur aan de gevel te worden bevestigd, dan wel aan lichtmasten of ander straatmeubilair.
- Noodzakelijke wegmarkeringen worden in principe verwerkt in de vorm van klinkers.
- Het wegwijzersysteem voor voetgangers wordt geactualiseerd en waar nodig uitgebreid.
- Versperringen worden bij voorkeur functioneel vormgegeven en aantrekkelijk ingepast in de openbare ruimte, bijvoorbeeld als zitobjecten of groenelementen.
- Elektrische oplaadpunten voor fietsen bij voorkeur in inpandige stallingen.

Afmetingen verkeersbordje aan de gevel

Stoepborden winkeliers

Aantrekkelijke uitstalling

Aantrekkelijke uitstalling

4.7 (Reclame)uitingen los van bebouwing

- Reclame beperken tot het hoogst noodzakelijke.
- Maximaal één reclame-uiting per erf.
- Bij openbare instellingen max. 3 reclame uitingen per erf.
- Geen reclame-uitingen die het uitzicht op de openbare ruimte belemmeren.
- Reclame-uiting als zelfstandig element vormgegeven waar bij de vorm, maatvoering, detaillering en kleur zijn afgestemd op en in harmonie zijn met het hoofdgebouw.
- Bij een reclame in de vorm van een zuil de hoogte relateren aan achterliggende pand maar maximaal 2 meter hoog.
- Plaatsing bij de entree of op een parkeerplaats.
- Geen reclame voor diensten en of producten die niet in het pand plaatsvinden of respectievelijk worden verkocht.
- Geen mechanische bewegende delen.
- Geen lichtkranten.
- Geen aangelichte reclame.
- Voor aanvullende regels met betrekking tot (reclame)uitstallingen wordt verwezen naar de Nadere regel "Uitstallingen in Ede Centrum" (APV).

Uitgangspunten soort verlichting

Bijzondere vorm van verlichting voor bijzondere plekken

Subtiele verlichting opgenomen in straatwerk

4.8 Verlichting

Het bestaande lichtbeeld in het centrum is geda- teerd en voldoet op meerdere fronten niet. Er is in de bestaande situatie gekozen voor 4.000K, dit licht wordt over het algemeen ervaren als koud en 'ongezellig' licht. Het aandeel blauw in het licht is vrij groot, waardoor met name de grijze kleuren in de openbare ruimte worden geaccentueerd. De bestaande armaturen zijn deels verouderd en worden bij renovatie voorzien van LED's. Hiermee ontstaat een verblindende en koude verlichting. Dit licht is niet ingezet om bezoekers door het centrum te gidsen. Het licht ondersteunt de identiteit noch de activiteiten van de bezoeker in de stad. Het licht is vooral functioneel ingezet.

Beeldkwaliteitsaspecten:

- Er wordt gekozen voor een familie van armaturen. Een goed en langdurig leverbaar type waarvoor een hang-, gevel en paaltoparmatuur leverbaar is. Dat draagt bij aan een samenhangend beeld.

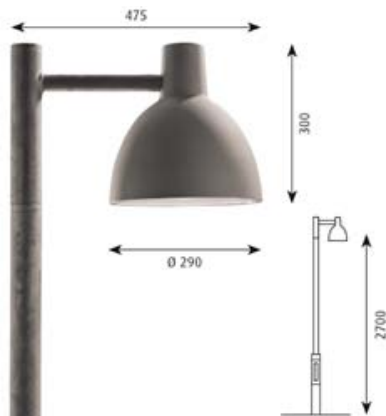
- Het streven is naar een zo gelijkmatig mogelijk lichtbeeld; het voorkomen van te donkere of te lichte plekken (vanuit een te lichte plek komend wordt een 'normaal' verlichte plek als donker ervaren); het lichtniveau is zo constant als mogelijk, grote verschillen in lichtniveau dragen niet bij aan een herkenbaar en aantrekkelijk avondbeeld.
- Op bepaalde plekken en momenten (verblijfsplekken, gevels van hoofdwinkelstraat, monumentale gebouwen en feestdagen) kan sfeerverlichting worden ingezet.

Smart city - monitoring en sturing op afstand

Vanuit beheersoptiek is het wenselijk om de verlichting op afstand te sturen en monitoren. Dit bespaart kosten van visuele inspectie en geeft actuele informatie over de gebruikstatus van verlichting. Huidige keuzes voor stuursystemen hebben impact op toekomstige keuzes in verlichting en de mogelijkheden. Als het idee van 'ademend licht' omarmd wordt, is

Kleine armatuur als hangverlichting

Eenvoudige mast en uithouder

het kunnen maken van verschillende licht-scenario's noodzakelijk.

Randvoorwaarden stuursystemen:

- Gebruik open standaarden voor zowel sensoren als communicatie (hierdoor altijd zelf regie over data en communicatie).
 - Ondersteun meerdere protocollen en communicatiemethoden en zorg dat dit blijft evolueren.
 - Zorg voor onafhankelijkheid van leveranciers (zowel hardware als communicatiemogelijkheden).
 - Wees innovatief, maar maak waar mogelijk gebruik van bestaande en beproefde technieken en hardware.
 - Houdt altijd rekening met mogelijkheden die in de toekomst zich aandienen (schaalvergroting en -verbreding).
 - Zorg dat er inzicht is in welke informatie beschikbaar is en wees hier open over (in verband met privacy-discussie).
- Sta open voor initiatieven vanuit bevolking en bedrijfsleven voor innovatieve ideeën, maar houdt zelf de regie.

Vleermuisvriendelijke verlichting

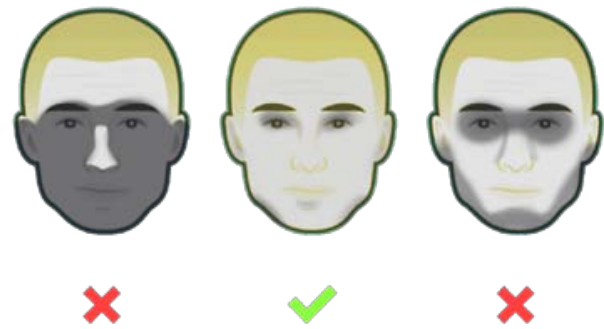
Het sturen van licht maakt het mogelijk licht af te stemmen op lichtgevoelige diersoorten zoals de vleermuis. Tijdens foerageertijden van de vleermuis kan de verlichting een aangepaste kleur krijgen die de vleermuis niet of nauwelijks stoort in activiteiten. Hiervoor is de combinatie van koud wit (4.000-5.000 K) en Phosphor converted amber heel geschikt. Het amber geeft een geringe verstoring voor vleermuizen, blijkt uit wetenschappelijk onderzoek.

Dimbare verlichting

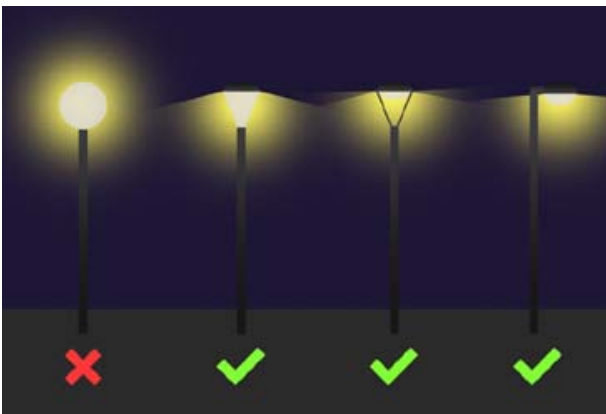
Dimbare verlichting is de standaard voor alle lichtoplossingen. Hierdoor is het mogelijk in de praktijk verlichting op elkaar af te stemmen en een sfeerrijk en samenhangend avondbeeld te creëren.

Lichtkleur afstemmen op activiteit

Verlichting aanpassen op gezichtsherkenning

Lichtverdeling

Verlichten van bijzondere gebouwen (fout)

Lichtkleur afgestemd op activiteiten

Het afstemmen van licht op de activiteit van de bezoeker biedt de mogelijkheid een bezoeker tegemoet te komen in zijn of haar behoefte en leidt tot meer tevreden burger. Wie gezellig op een terras zit wil graag een laag niveau warm licht, wie haast heeft wil liever een hoog niveau en koel licht. Hiermee is er ook een mogelijkheid gedrag positief te beïnvloeden. Er wordt gekozen om een combinatie van Phosphor converted amber en koel wit (5.000 K) toe te passen. Dit dient meerdere doelen. Er kan dankzij amber op specifieke momenten rekening gehouden worden met kwetsbare diersoorten (denk aan vleermuizen tijdens foerageertijden). Daarnaast kan de lichtkleur en het lichtniveau met elkaar in balans worden gebracht. Belangrijk voordeel is dat de combinatie van de twee lichtkleuren een goed zicht mogelijk maakt en tegelijkertijd een vriendelijke sfeer dankzij de combinatie van de spectra van beide kleuren LED's. Voor het Kuiperplein en het Museumplein wordt als activiteiten plein RGBW schijnwerpers met optimale afscherming (bijvoor-

beeld Erco Kona) voorgesteld. Hiermee kunnen verschillende sferen worden gerealiseerd, bijvoorbeeld feestelijk, ingetogen, lounge, terras tijdens evenementen en fris wit (4.000K) wanneer het plein enkel als parkeerterrein dient.

Lichtniveau

Het lichtniveau wordt berekend en geïnstalleerd conform de richtlijnen. Bij mengen van kleuren moet rekening worden gehouden dat het individuele vermogen in balans is met totale vermogen. Op grond van activiteit kan het lichtniveau worden aangepast. Hierdoor kan optimaal energie worden bespaard, doordat steeds het laagste niveau van de richtlijn kan worden toegepast, of zelfs in situaties onder de richtlijn. Daarnaast kan de initiële overcapaciteit worden teruggedimd. Bij het ontwerp wordt rekening gehouden met veroudering van de installatie. De eerste paar jaar geeft de installatie dus ongeveer 15% 'teveel' licht.

Verlichten van bijzondere gebouwen (Lebuïnuskerk, Deventer)

Verlichten van bijzondere gebouwen (goed)

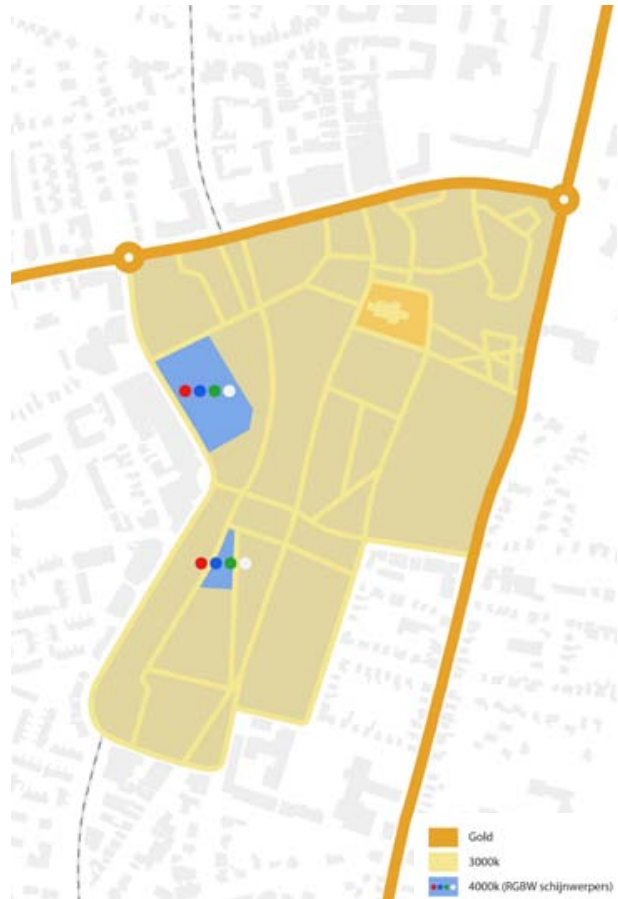
Lichtverdeling

De lichtverdeling van armaturen moet beoordeeld worden voor de mate waarin zij gezichtsherkenning mogelijk maken. Een lichtverdeling die zware schaduwen in het gezicht creëert hindert herkenning. Algemeen gesproken wordt dit eerder veroorzaakt door armaturen met een vlakke ruit of LED-armaturen die daarmee vergelijkbaar zijn. Daarnaast verlichten deze armaturen vooral het maaiveld en nauwelijks de gevels. Hierdoor is de ruimte niet leesbaar als plein of woonstraat. Goede optieken zorgen voor een balans tussen het voorkomen van lichthinder voor bewoners en toch de ruimte zichtbaar maken.

Wanneer een vlakke ruit gekozen wordt kan de ruimte 'leesbaar' gemaakt worden door het toevoegen van illuminatie van de gevels.

Verlichten van bijzondere gebouwen/elementen

Het verlichten van karakteristieke gevels levert een bijdrage aan de identiteit van een stad. LED biedt de mogelijkheid om zorgvuldig karakteristieke details

Uitgangspunten lichtkleuren

van architectuur te verlichten en het volume van het gebouw zichtbaar te maken. Het levert een krachtig beeld op, omdat onderdelen bij avond onthult kunnen worden die bij dag in de ruis van veelheid van informatie verloren gaan.

Uitgangspunten lichtkleuren

Lichtkleur geeft onbewust informatie over een gebied. Er wordt een herkenbaar onderscheid gemaakt tussen verkeersgebieden, woon/ winkelstraten (verblijf) en gebieden met een bijzondere functie.

- Verkeersgebied: Hiervoor wordt Gold voorgesteld. Voordeel van deze kleur licht is dat contrasten goed kunnen waargenomen worden en dat het duidelijk onderscheid maakt. Voor de voetganger en automobilist is direct duidelijk dat er een andere situatie is. Daarnaast is het een kleur licht die minder verstoring geeft voor mens en natuur (bioritme).
- Woon/ winkelstraten: warm wit licht (3.000 K – CRI > 80 - R9 > 40).

Uitgangspunten kunst in de openbare ruimte

Kunst in het Stadspark (De Zaaier)

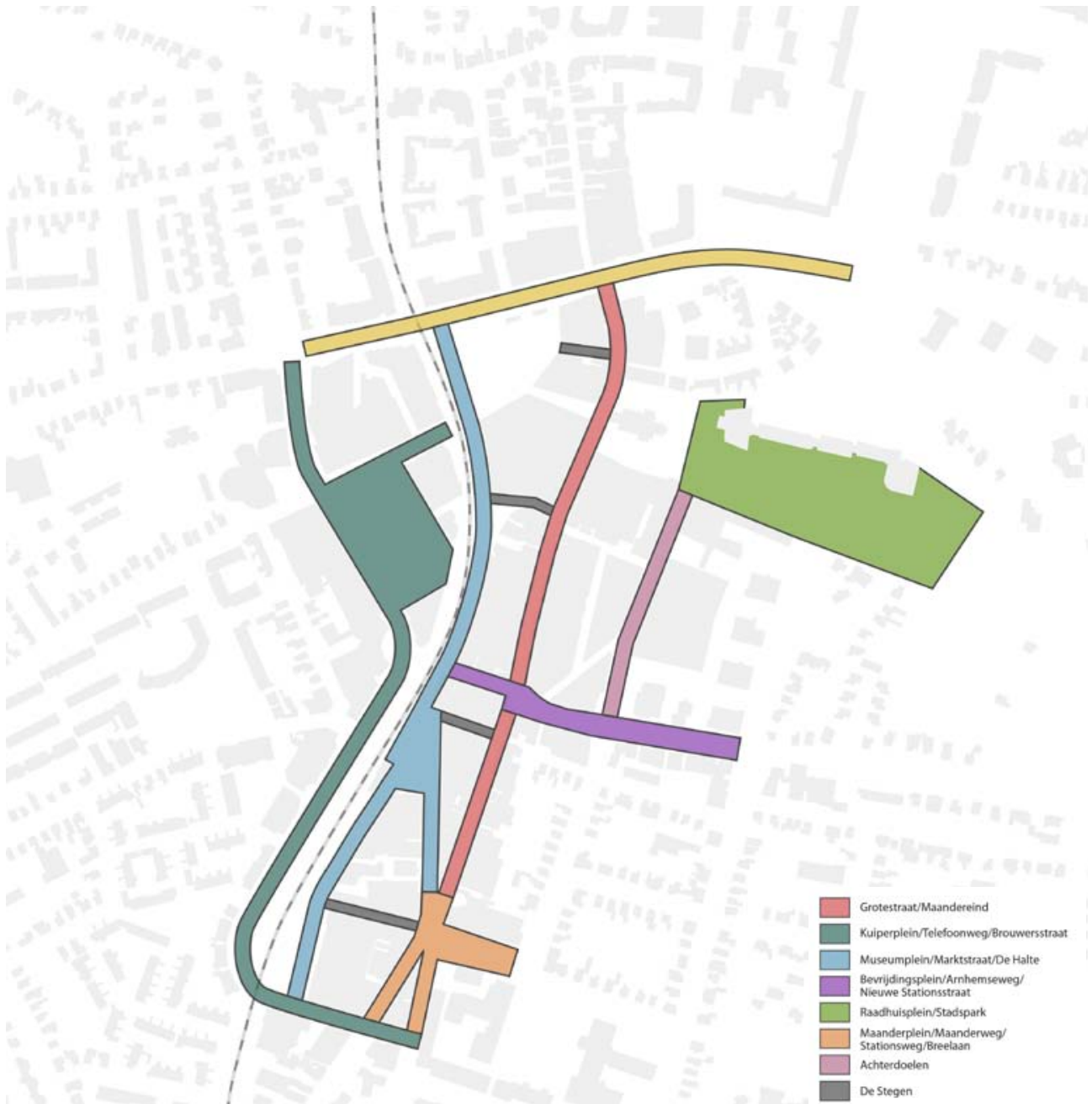

Kunst als 'speelaanleiding' (Tumbado)

4.9 Kunst

In Ede Centrum staan veel kunstobjecten in de openbare ruimte. Een concentratie van kunst is te vinden in en rond het Stadspark en het Oude Kerkplein. De kunstwerken staan hier op korte loopafstand van elkaar en heeft veel weg van een 'stadsbeeldentuin'. Het uitbouwen van dergelijk (toeristische) routes met "De verhalen van Ede Centrum" kan de recreatieve waarde van het centrum vergroten.

Gezien het beeldbepalende effect van kunst in de openbare ruimte is het wenselijk om hier integraal beleid op te ontwikkelen. Het ontbreken van een heldere visie kan leiden tot een onsamenhangende en verrommelde openbare ruimte. Als het bijvoorbeeld onduidelijk is wie er verantwoordelijk is voor het onderhoud ligt niet alleen de verwaarlozing van het kunstwerk zelf op de loer, maar ook van de plek. In de visie zal daarom de functie van het kunstwerk, de locatie en het beheer en onderhoud aan de orde moeten komen.

Integrale ontwerpogaves pleinen en straten

4.10 Ambitie pleinen en straten

De ambitie voor het centrum is dat de historische gevels en het groen beeldbepalend zijn. De openbare ruimte moet het dorps- en Veluwe karakter versterken door middel van een eenduidige basis met een aantal bijzondere plekken.

Mocht de herinrichting van straten en pleinen aan de orde komen, dient deze paragraaf als vertrekpunt. Elk plein heeft zijn eigen karakter en gebruik dat ook

tot uitdrukking moet komen in de inrichting. De continue verhardingsvloer verbindt de verschillende verbijzonderde pleinen en creëert samenhang in het centrumgebied.

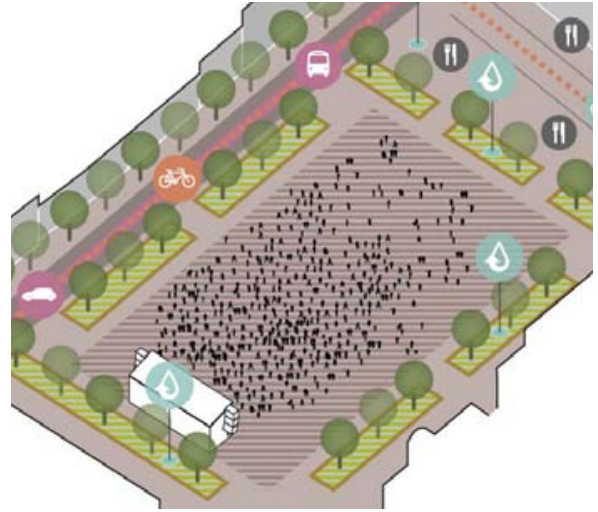
Kuiperplein

Ambitie

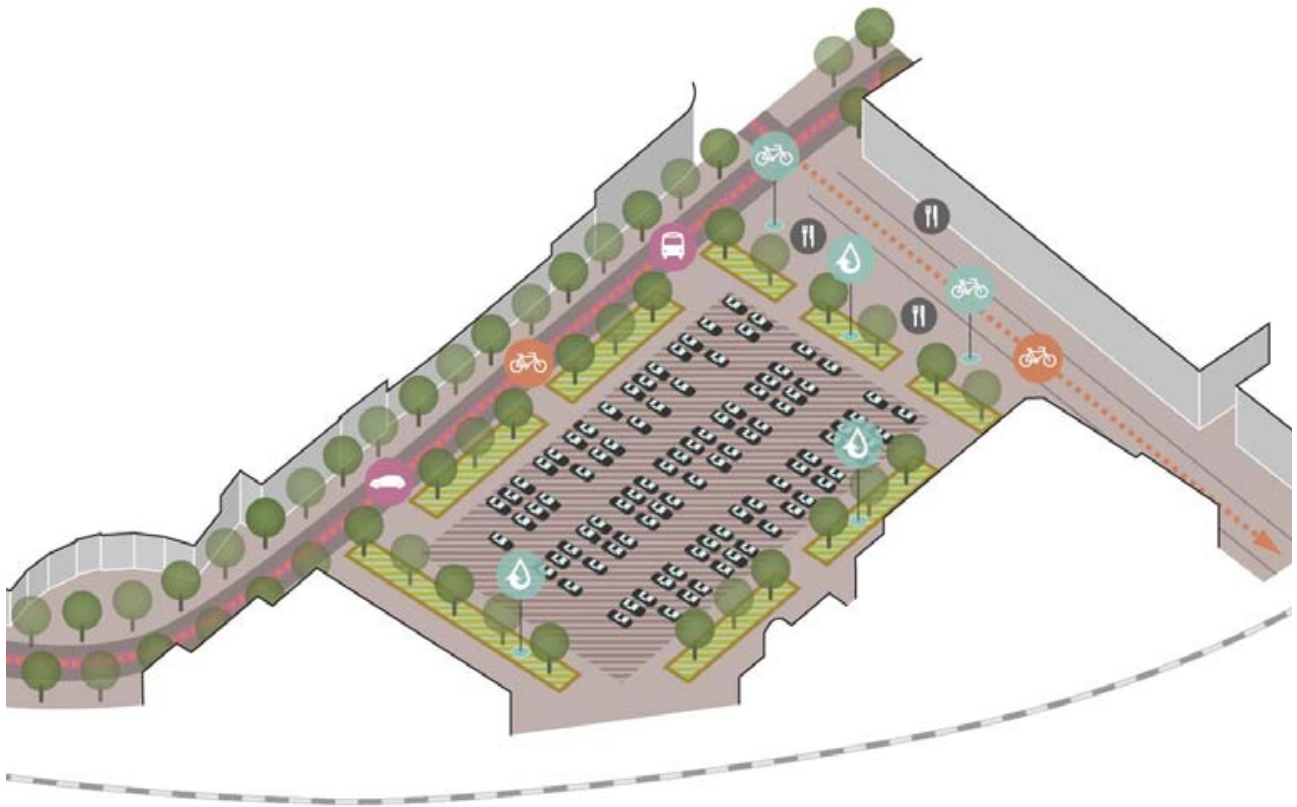
Het Kuiperplein functioneert als een belangrijke entree tot het centrum, zowel voor fietsers als autoverkeer. Het plein wordt ingericht als een aantrekkelijk en groen parkeerplein, waar soms ook grootschalige evenementen op kunnen plaatsvinden. Door groene kwaliteiten in de randen toe te voegen en qua materialisatie aan te sluiten op de rest van het centrum, wordt de algehele kwaliteit van het plein vergroot. Door in de entreezone aan de Brouwersstraat meer ruimte te geven aan een logische en ontspannen ordening van elementen, ontstaat een kwalitatief hoogwaardige gebied waar het ook aangenaam verblijven is. Door de aankleding met bomen, bloemen en planten in combinatie met aantrekkelijke voorzieningen voor de fietser en ruimte voor bestaande terrassen krijgt het Kuiperplein zijn eigen identiteit dat tegelijkertijd dienst doet als prettig entreegebied voor het kernwinkelgebied.

Uitgangspunten bij herinrichting:

- Uitwerken in samenhang met de Telefoonweg en de Brouwerstraat
- Multifunctioneel ruimtegebruik: naast parkeren en een aantal keer per jaar een evenement is het Kuiperplein ook een stadspan voor bewoners en bezoekers. Het gebruik als evenementenplein is ondergeschikt aan de verblijfsfunctie van het plein.
- Fietsparkeren: capaciteit verbeteren. De Brouwersstraat is de belangrijkste aanrij- en aanlooproute van het centrum vanuit het westen, waar het zwaartepunt van Ede ligt. Hier wordt elke zaterdag een deel van de weekmarkt opgesteld. De rijloper van de Brouwerstraat en de loopstrook moeten daarom goed toegankelijk zijn.
- Telefoonweg: een continue straatprofiel met daartegenaan het Kuiperplein; de groenstructuur van de Telefoonweg kan meegenomen worden in het groenprofiel van het plein.
- De plintfuncties van de noord en oostwand zijn gericht naar het plein en activeren het plein.
- Verharding: basis van gebakken klinkers met een verbijzondering op het plein.
- Groen draagt bij aan de verbijzondering van het plein en aan de klimaatadaptieve maatregelen ten behoeve van een koeler microklimaat rondom het plein waar relatief veel mensen, met name ouderen wonen.
- Kunst: blauwe hondje (met eventuele vriendjes) moet als kunstobject en speelaanleiding een bijzondere plek rondom de Brouwerstraat krijgen.

Sfeerbeelden Kuiperplein

Suggestiebeeld Kuiperplein

Museumplein

Ambitie

Het Museumplein is de horeca en leisure hotspot van Ede. Er is zowel dag- als avondhoreca gevestigd. Het is bij uitstek de plek waar Edenaren elkaar ontmoeten en waar bezoekers, met de fiets en met de trein, Ede Centrum binnenkomen.

Zowel op drukke als rustige tijden is het Museumplein een aantrekkelijk plein. Niet alleen in de zomer, maar ook in de winter zijn de terrassen gevuld. Het glazen 'winterterras' en de (reguliere doekvariant) terrasoverkapping maken dit mogelijk. Het bijzondere aan het glazen winterterras is dat zowel de boven- als de voorzijde geopend en gesloten kunnen worden. Hierdoor kunnen bezoekers zomers (in open toestand genieten) van de buitenlucht en bij slecht weer (in gesloten toestand) zit men droog en ervaart men nog altijd een 'terrasbeleving'. Je ziet altijd mensen zitten; dit heeft een uitnodigende uitwerking op anderen en zorgt voor een gezellige sfeer.

In een nieuw inrichtingsplan voor het plein zelf zal worden ingezet op slimme combinaties van groenvakken, bomen en bestratingen die het plein een eigen signatuur geven. Om ook overdag, voor

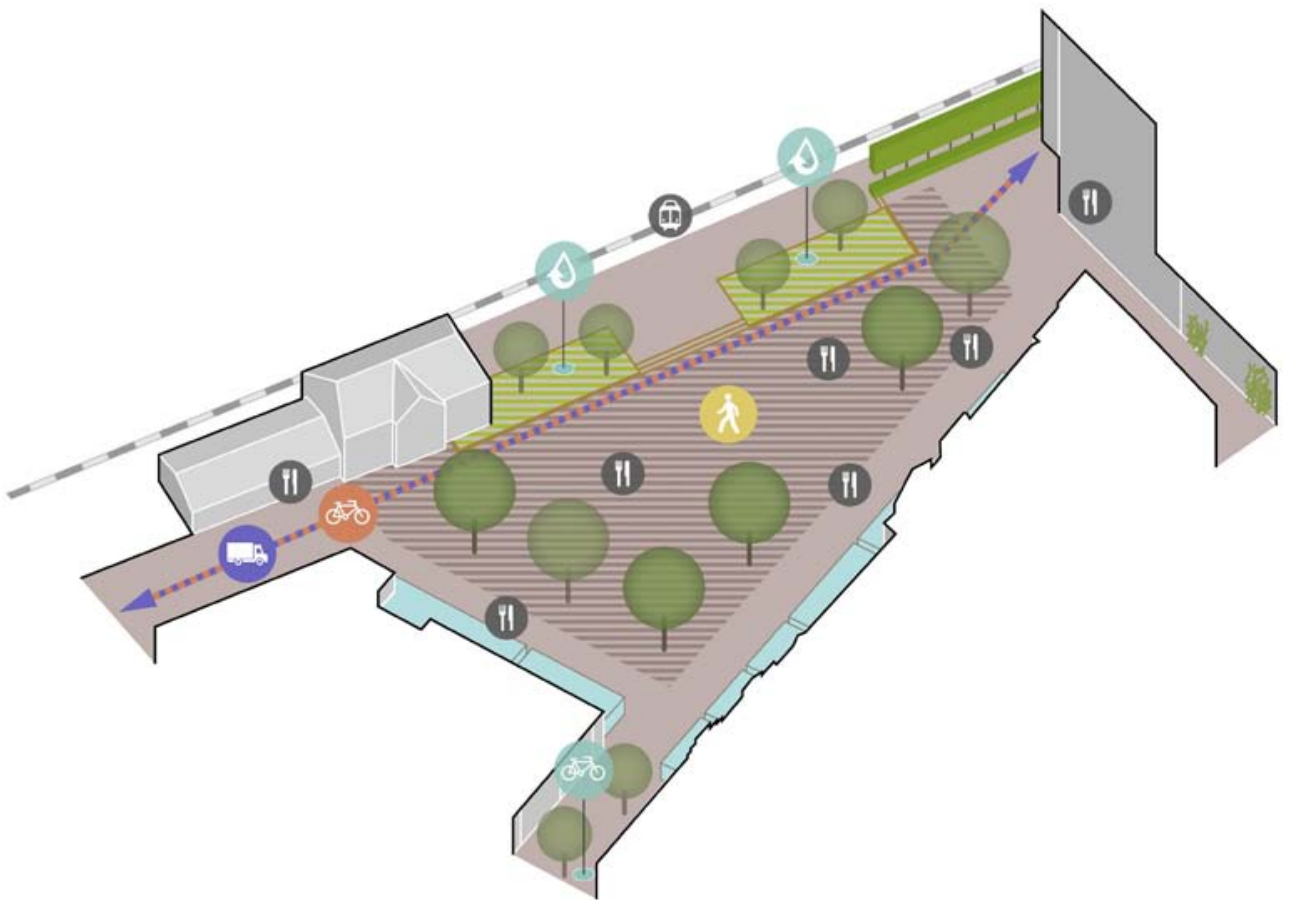
winkelpubliek, aantrekkelijk te zijn wordt ingezet op groen en het zichtbaar verbinden met de andere sfeergebieden. Het groen en straatmeubilair wordt zo uitgewerkt, dat kleinschalige evenementen op een goede en veilige manier georganiseerd kunnen worden. Ook het station(sgebouw) wordt meer onderdeel van het plein, waarbij rekening gehouden dient te worden met nood- en hulpdiensten, fietsers en logistiek verkeer voor het station langs. Verder dient het plein ingericht te worden met zit en speel-aanleidingen, zodat het overdag een actieve plek is voor jong en oud.

Uitgangspunten bij herinrichting:

- Verblijfsfunctie, entreegebied vanaf station Ede-Centrum en logistieke afwikkeling langs het plein.
- Uitwerken in samenhang met de Nieuwe Stationsstraat en Marktstraat.
- Winterterrassen en terrasoverkappingen horecapanen aan het plein.
- Verharding: basis van gebakken klinkers met een verbijzondering op het plein.
- Groen draagt bij aan de verbijzondering van het plein en aan de klimaatadaptieve maatregelen ten behoeve van een koeler microklimaat.

Sfeerbeelden Museumplein

Suggestiebeeld Museumplein

Raadhuisplein / Stadspark

Ambitie

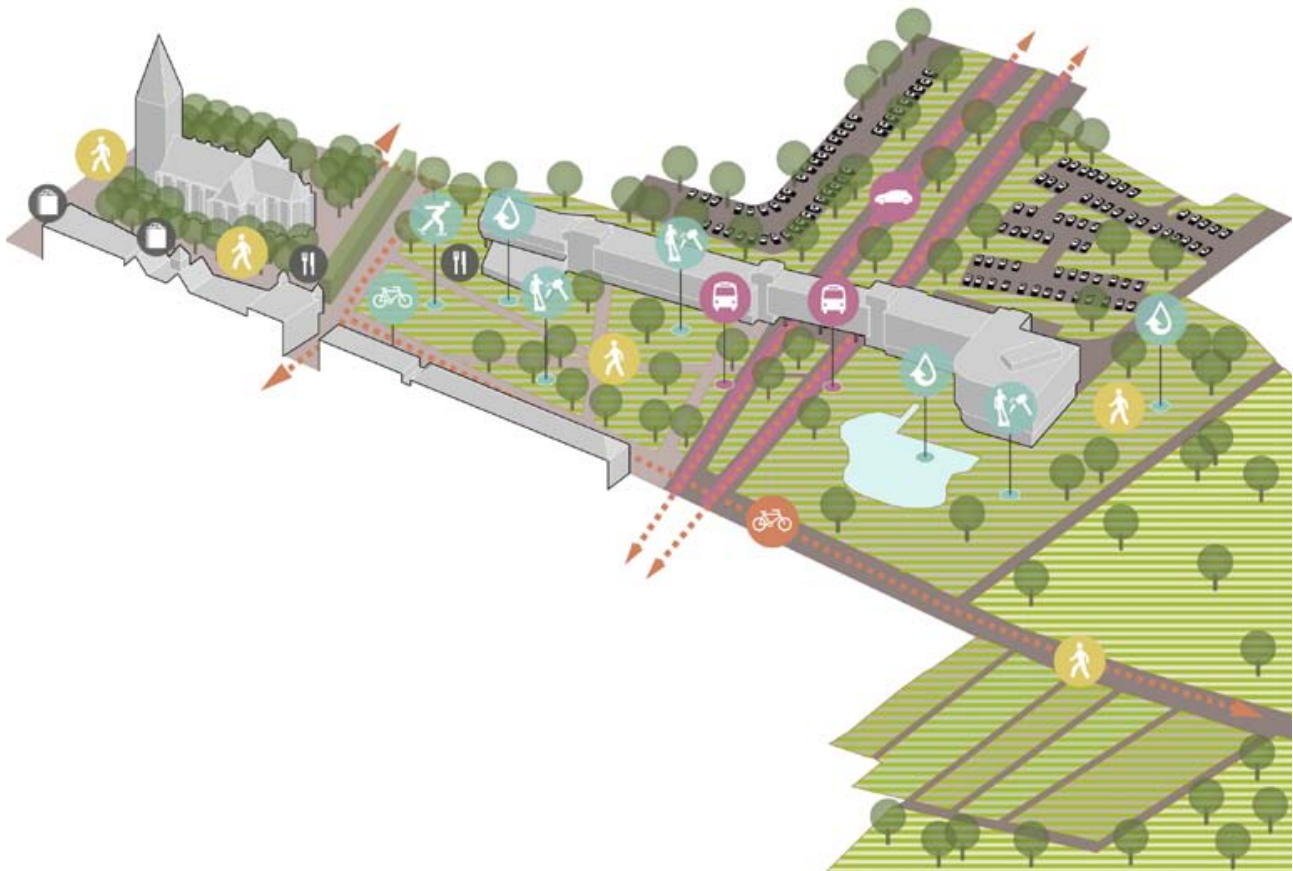
Het Stadspark brengt ruimte, Veluwe, Food en verblijfskwaliteiten tot in het hart van het centrum. De inrichting mag minder formeel en moet meer op het verblijven en bewegen worden geënt, waarbij de plinten mee gaan doen in het activeren van deze plek. Een horeca of andere uitnodigende functie op de kop (westzijde) van het Gemeentehuis zou hieraan kunnen bijdragen. Ook speelobjecten, (speel)kunst, schooltuin of een bij het park passend evenement kunnen de plek meer betekenis geven. De focus in en rondom het Stadspark ligt op het langzaam verkeer, waarbij de auto te gast is en zich beperkt tot het verkeer dat in de bewonersgarage moet zijn. Onderzocht dient te worden of het ook haalbaar is om het Raadhuisplein uit de aanrijroutes van het bevoorradingsverkeer voor het centrum te halen. Het aanbieden van parkeerplekken, met uitzondering van gehandicapten parkeerplaatsen nabij de entree van het raadhuis, strookt niet met het verblijfskarakter en levert conflicten op met het langzaam verkeer. In de directe omgeving zijn voldoende alternatieven op de auto te parkeren, denk bijvoorbeeld aan de Driehoek en de parkeergarage Achterdoelen. Ook liggen er kansen op het gebied van het openbaar vervoer. Door de huidige bushaltes ten noorden van het raadhuis te verplaatsen naar het Stadspark ontstaat een directe verbinding met het centrum.

Uitgangspunten bij herinrichting:

- Uitwerken in samenhang met het Oude Kerkplein, het Raadhuisplein en de Trapakkers.
- Het Stadspark beter verbinden met de bebouwingsranden, het Oude Kerkplein en de Trapakkers.
- Activeren van (de randen van) het park door programmering met Food als belangrijkste thema.
- Beukenhaag is cultuurhistorisch element en dient behouden te worden.
- Logische en minder formele routing.
- Meer Veluwse beplanting en materialen.
- Kunst draagt bij aan het activeren van het Stadspark.
- Inrichting en bestrating van de randen van het park sluiten aan op de omgeving.
- De auto is te gast met respect voor bestaande functies. Er is geen parkeren aan het Raadhuisplein. Bezoekers van het gemeentehuis parkeren bijvoorbeeld op de parkeerterreinen aan de achterzijde van het raadhuis of in garage Achterdoelen (m.u.v. gehandicapten parkeerplaatsen).
- Nieuwe, verplaatste bushalte langs de Raadhuisstraat.
- Fietsroute voor de beukenhaag langs (route Achterdoelen - Driehoek - Molenstraat).

Sfeerbeelden Stadspark

Suggestiebeeld Stadspark

Maanderplein

Ambitie

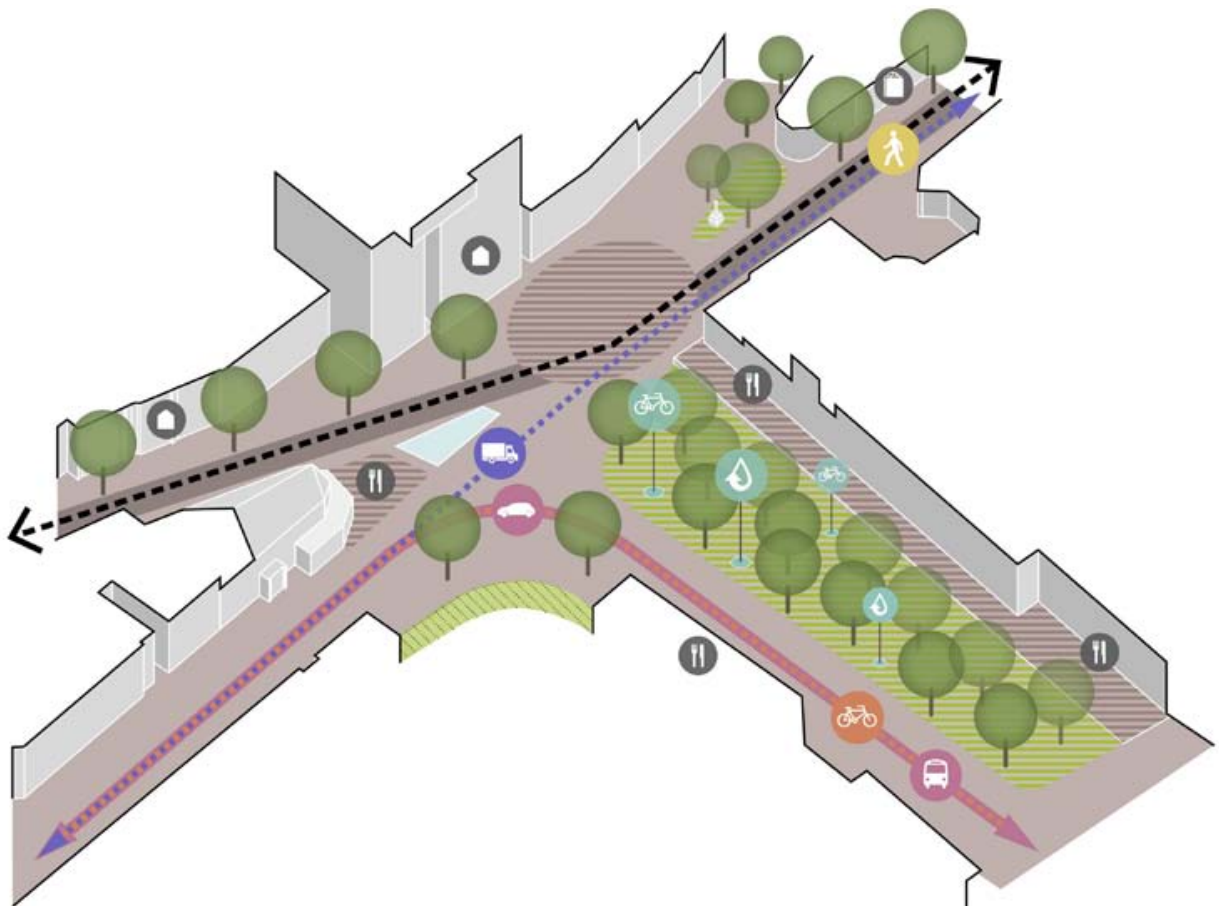
Het Maanderplein ligt tussen de Stationsweg en het Maandereind. Op dit moment is hier een zeer defensieve entree tot het centrum: de rijloper voor het autoverkeer gaat, afgezet met palen de bocht om van Stationsweg naar Maanderplein en richting Breelaan en negeert het historische lint tussen het Maandereind en de Stationsweg. Het is de wens om hier een meer uitnodigende entree tot het centrum te maken. Daarnaast is dit ook mogelijk een van de plekken waar de bevoorradingsroutes door het centrum kan worden vereenvoudigd en ingekort met een entree dan wel uitgang op het Maanderplein. De vormgeving van de fietsenstallingsruimte moet aansluiten op de grote fluctuatie in de behoefte hieraan. Het stallen van fietsen is hier vooral gebonden aan het horecabezzoek op de zaterdagavond. Een oplossing is om minder fietsnietjes toe te passen en geschikte stallingsplaatsen aan te wijzen door dit te verwerken in de verharding. Daarmee kan het plein ook voor andere doeleinden worden gebruikt. Mogelijk wordt de rijbaan van de Breelaan wat verlegd. Daarbij wordt overwogen om in het kader van de herinrichting Stationsweg, de bushalte naar het Maanderplein te verplaatsen. Voordeel hiervan is dat ook hier een duidelijke centrumhalte ontstaat.

Uitgangspunten bij herinrichting:

- Herstel (historische) entree tot het centrum.
- Uitwerken in samenhang met de Breelaan, de Grotestraat en de Nieuwe Stationsstraat.
- Ruimtelijke samenhang vergroten in materialisatie, groenprofiel en ruimtelijke opbouw.
- Bij ruimtelijke opbouw is er aandacht voor de continuïteit van de lange lijnen.
- Rekening houden met wijzigende routing voor bevoorradingsverkeer.
- Minder fietsnietjes en verkeersaanwijzing opnemen in de verharding zodat het plein ook voor andere doeleinden kan worden gebruikt.
- Vergroenen van het plein.
- Verharding: basis van gebakken klinkers met een verbijzondering op het plein.

Sfeerbeelden Maanderplein

Suggestiebeeld Maanderplein

Bevrijdingsplein

Ambitie

Het Bevrijdingsplein vormt ruimtelijk een koppelstuk tussen de Arnhemseweg en de Grotestraat -Maandereind. Het Bevrijdingsplein is, naast de Brouwerstraat, de belangrijkste entree voor bezoekers op de fiets. Over dit plein heen loopt van oost naar west de hoofdfietsroute tussen de Arnhemseweg en de Telefoonweg. Het plein sluit tevens aan op de Grotestraat en het Maandereind, beiden onderdeel van het voetgangersgebied. Het belang van een veilige en comfortabele overstek voor voetgangers is hier groot.

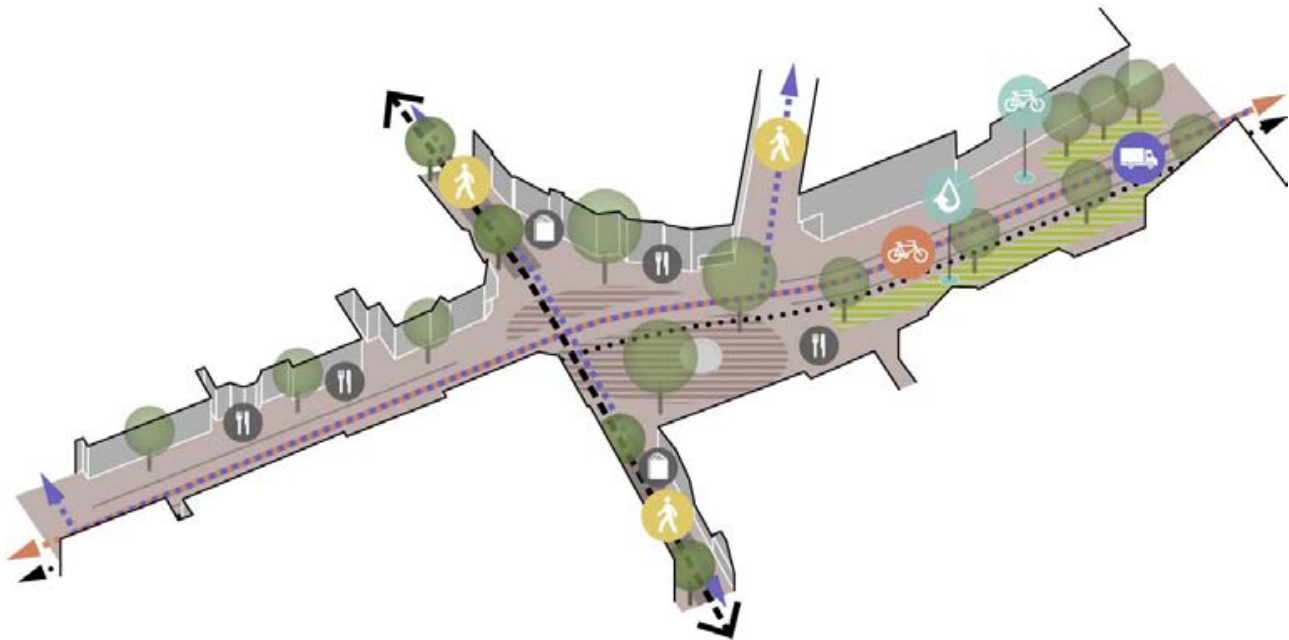
Als entreegebied moet het plein uitnodigend zijn, ook om te verblijven. Dit betekent zo min mogelijk (verkeers)obstakels, beschaduwde verblijfsplekjes voor vermoeide bezoekers (met drinkwatertappunt) en ruimte voor fietsparkeren met eventueel fiets-oplaadplekken. Daarnaast moet de fietsrijloper een duidelijke route over het plein volgen.

Uitgangspunten bij herinrichting:

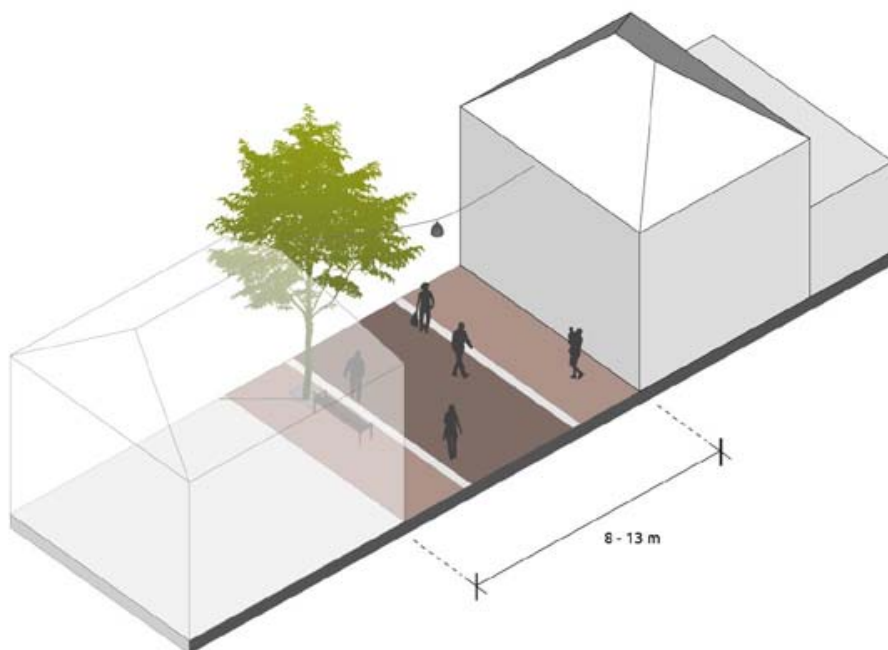
- Uitwerken in samenhang met de Arnhemseweg (straatdeel tussen Achterdoelen en Raadhuisstraat).
- Ruimtelijke samenhang vergroten in materialisatie, groenprofiel en ruimtelijke opbouw.
- Entreefunctie vergroten: ruimte voor de fietser (en fietsparkeren) maar ook voor de voetganger en verblijven; geen verkeerskundige obstakels; toegankelijk en uitnodigend; fietsparkeren (deels) mogelijk in pandig oplossen.
- Verblijfskwaliteit verhogen met meer ruimte voor terrassen, groen en zitgelegenheden,
- Verharding: basis van gebakken klinkers met een verbijzondering op het plein.
- Kunst draagt bij aan de verblijfsfunctie en vormt geen obstakel in de openbare ruimte.
- Verwijzing naar Bevrijding in kunstwerk en op het plein aanwezige informatie is essentieel.

Sfeerbeelden Bevrijdingsplein

Suggestiebeeld Bevrijdingsplein

Grotestraat - Maandereind

Ambitie

In de Grotestraat draait het om (langdurig) winkelen, ontmoeten en aangenaam en veilig verblijven. Een maaiveld dat waar mogelijk vrij is van obstakels, winkelpanden die eenvoudig en voor iedereen toegankelijk zijn en 'logische' aantakking op de andere sfeergebieden maken dit tot het hart van het Edese Centrum. Het tergubringen van de oude rijloper en het toevoegen van bomen en zitgelegenheid draagt bij aan een hoogwaardig en aantrekkelijk winkelgebied. Ruimtelijk sluit het Maandereind naadloos aan op de Grotestraat. Hoewel er sprake is van een ander programmatisch sfeergebied, vormt het oude lint een doorgaande lijn die in beide sfeergebieden dezelfde uitstraling heeft. Het Maandereind is wat informeler van aard.

Uitgangspunten bij herinrichting:

- Een visuele indeling met een vrije middenstrook (rijloper) en zijstroken, van elkaar gescheiden door een lijnvormig element (bijvoorbeeld een lijngoot) is zeer wenselijk.
- De zijstrook is ten behoeve van bankjes, uitstalruimte voor de winkels (maximaal 2 meter

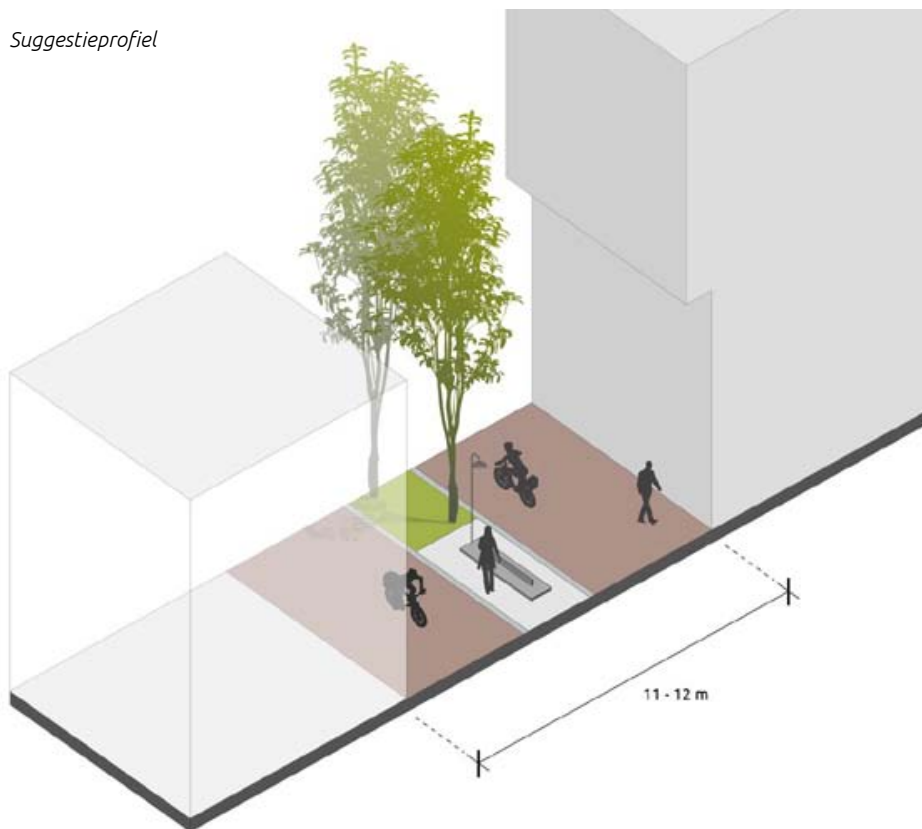
uit de gevel tussen Marktstraat en Torenstraat), bomen en prullenbakken.

- Toevoegen van bomen en zitgelegenheid.
- Verkeersborden zoveel mogelijk opnemen aan de gevels aan begin of eind van de straat, dan wel combineren met lichtmasten of ander straatmeubilair, zodat er meer ruimte is voor winkelend publiek.
- Verharding: basis van gebakken klinker volgens de richtlijnen (mengen van rode en gele tinten).

Huidige situatie Grotestraat

Suggestieprofiel

Achterdoelen

Ambitie

De Achterdoelen is, samen met de Boogstraat en Doelenstraat, een vrij geïsoleerd deelgebied in het centrum geworden. Door in te zetten op een goede aansluiting naar het Stadspark en de Arnhemseweg worden verschillende elementen aan elkaar verbonden. De middenberm met bomen draagt bij aan de sfeer en uitstraling van het geheel. Het verder vergroenen van de middenstrook en het integreren van een fietsroute, inclusief kleinschalige fietsvoorzieningen, dragen bij aan het beter functioneren van deze straat als onderdeel van Ede Centrum.

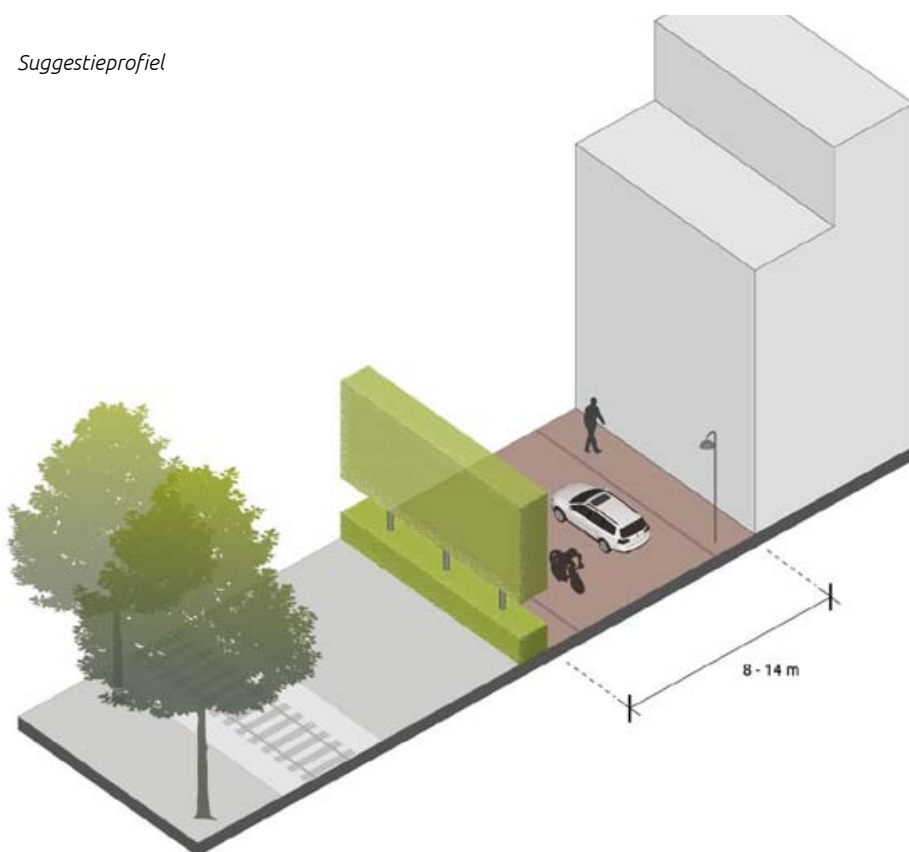
Uitgangspunten bij herinrichting:

- De huidige indeling met plinten en een middenstrook blijft van toepassing.
- In de middenstrook is er ruimte voor bankjes, fietsparkeerplekken (zonder nietjes maar met een aanduiding in de verharding opgenomen), verlichtingspalen, prullenbakken en bomen.
- De plinstrook biedt ruimte voor uitstallingen.

- Fietzers worden toegestaan, maar in het profiel is de fietser te gast.
- Verharding: basis van gebakken klinker volgens de richtlijnen (mengen van rode en gele tinten).

Huidige situatie Achterdoelen

Marktstraat en De Halte

Ambitie

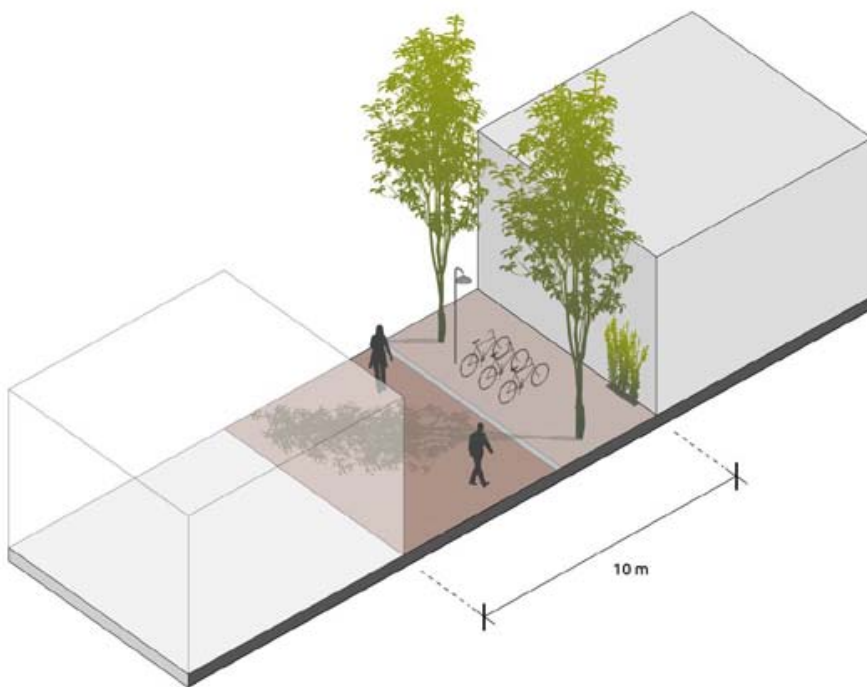
De oorspronkelijk beoogde functie voor doorgaand fietsverkeer verschuift naar de Telefoonweg. De Marktstraat heeft wat fietsers betreft een functie om voornamelijk de diverse stallingsvoorzieningen van het centrum te bereiken. Daarnaast is de Marktstraat van groot belang voor de routing van het bevoorradingsverkeer. Bevoorrading is regelmatig een knelpunt, omdat de Marktstraat voor autoverkeer doodloopt en er weinig tot geen gelegenheid is om te keren met grote voertuigen. Tevens dient de Marktstraat als ontsluiting van een aantal particuliere parkeergarages. Daarmee sluit de huidige vormgeving, een fietsstraatachtige inrichting met zeer brede fietsstroken, niet aan op het gebruik van de weg. Een duidelijker plaats voor de voetganger is eveneens een aandachtspunt. De spoorzone met hagen en bomen als doorgaand groen element en een logische en eenduidige inrichting van het straatprofiel maken de straat doelmatig en functioneel onderdeel van het centrum.

Uitgangspunten bij herinrichting:

- Een profiel met gemengd verkeer en een duidelijke loopstrook.
- Fietsenstalling mogelijk maken om de stegen te ontlasten.
- Verharding: basis van gebakken klinker volgens de richtlijnen (mengen van rode en gele tinten).
- Onderdeel van het (te verbeteren) bevoorradingsstelsel.

Huidige situatie Marktstraat

Nieuwe Stationsstraat (tussen Museumplein en Maanderplein)

Ambitie

Vanuit het Maanderplein is de Nieuwe Stationsstraat 'de' aanlooproute naar het Museumplein. Het doorzetten van een belijning midden in de ruimte tot voorbij de terrassen brengt de Stationsstraat en Museumplein beter samen. Het doorzicht vanaf de entree van de straat het Museumplein op is essentieel voor een aantrekkelijke verbinding. Het toevoegen van gevelgroen bij achterkantsituaties en enkele losse bomen in het profiel maken dit tot een goede entree van het Museumplein.

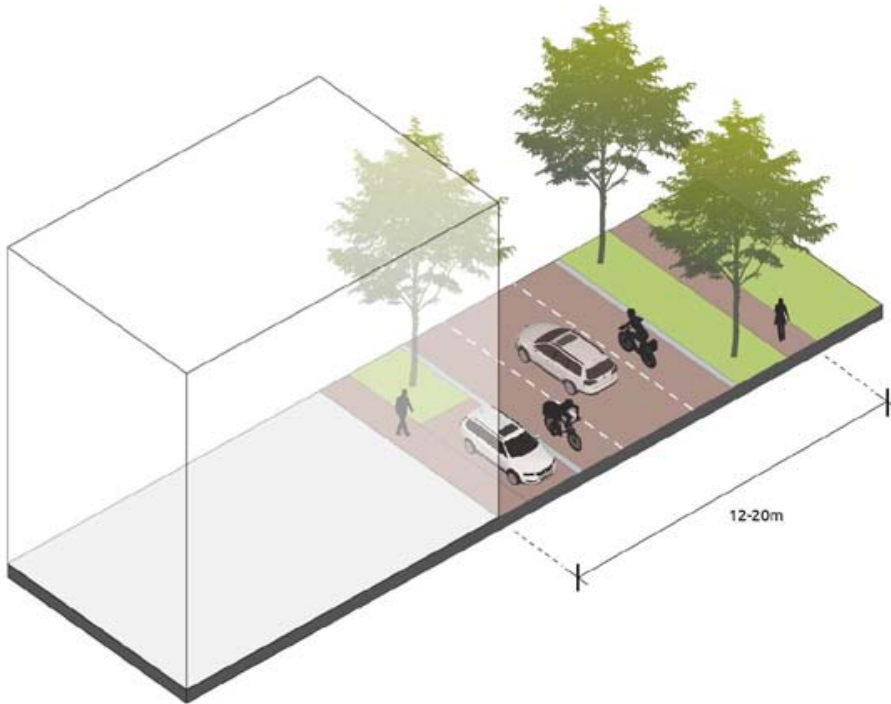
Uitgangspunten bij herinrichting:

- Functionele indeling met zijstroken en een middenstrook, van elkaar gescheiden door een lijnvormig element.
- In de zijstrook en aan de gevels ruimte voor (gevel)groen.
- De bestrating in het profiel sluit aan op de bestrating van het Museumplein.
- Doorgang mogelijk voor nood- en hulpdiensten en fietsers. In het profiel is de fietser te gast.

- In de plintstroken is er ruimte voor bomen, bankjes, fietsparkeerplekken, kleine lichtmasten en prullenbakken.
- Verharding: basis van gebakken klinker volgens de richtlijnen (mengen van rode en gele tinten).

Huidige situatie Nieuwe Stationsstraat

Telefoonweg

Ambitie

Voor de Telefoonweg wordt ingezet op het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit, het afwaarderen van de weg van doorgaande route voor bestemmingsverkeer en daarmee op het verbeteren van de ruimte voor de fietser. Een doorgaande fietsroute gecombineerd met doorgaande groenstructuren geven de Telefoonweg een eigen signatuur en maken het tot een prettige fietsroute. Het doorzetten van de materialen van het centrum in het straatprofiel vormt de Telefoonweg om naar een kwalitatief hoogwaardige centrumrand.

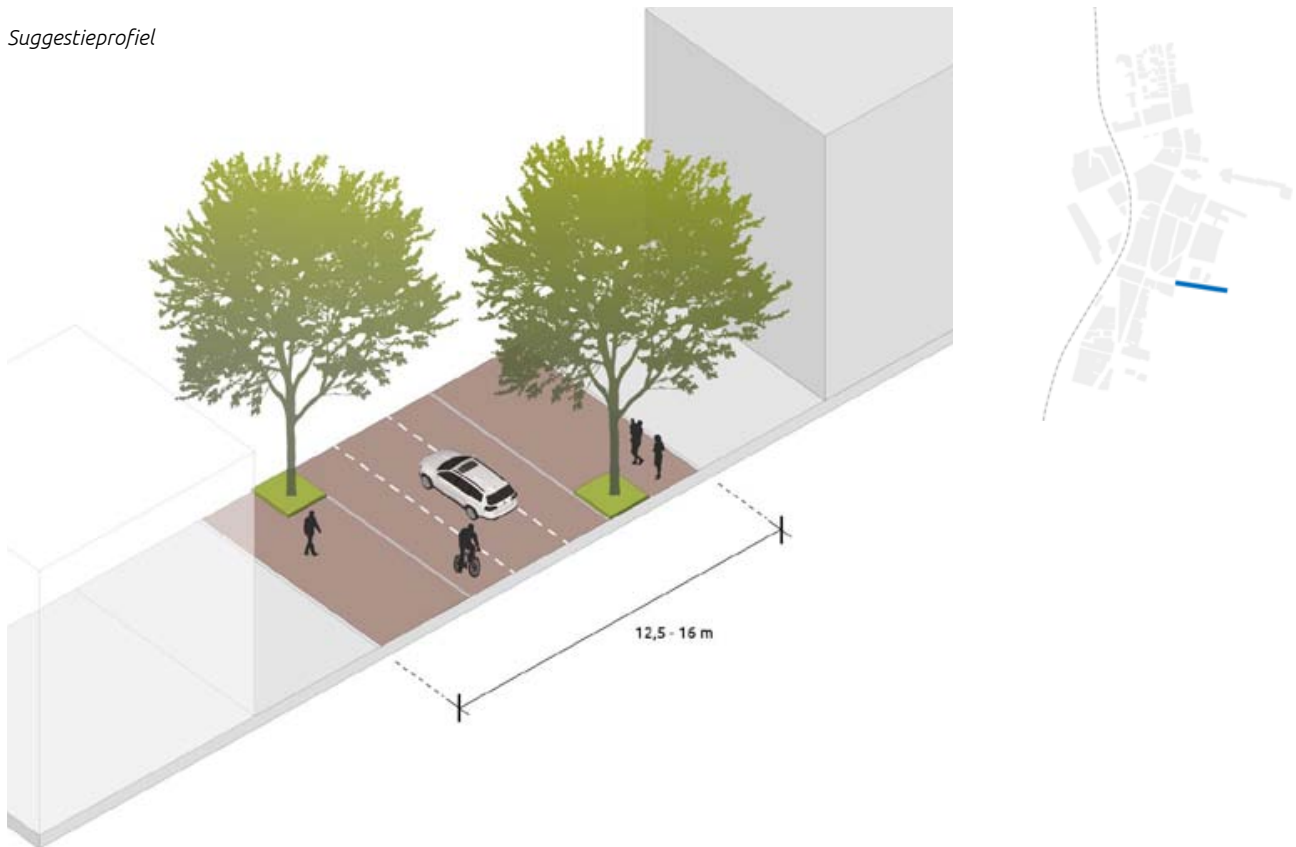
Uitgangspunten bij herinrichting:

- Een continue profiel.
- Wegvak ten zuiden van de Veenderweg wordt afgewaardeerd tot erftoegangsweg (30km-zone).
- Meer ruimte voor de fietser door middel van fietssuggestiestroken.
- Vergroenen van het profiel met bomenrijen.
- Toevoegen van langsparkeren waar nodig (in ieder geval ter hoogte van het Kuiperplein).
- Verharding: basis van gebakken klinker volgens de richtlijnen (mengen van rode en gele tinten).

Huidige situatie Telefoonweg

Suggestieprofiel

Arnhemseweg (tussen Detmarlaan en Klinkenbergerweg)

Ambitie

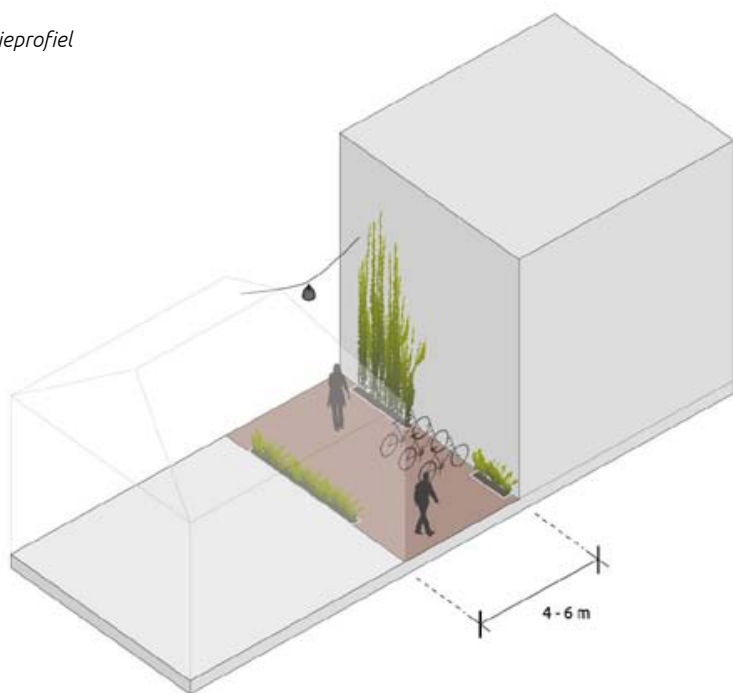
De groenstructuur vanaf het oostelijke en hogere deel van de Arnhemseweg worden doorgetrokken tot in het hart van het centrum. Een bomenrij gecombineerd met goede voorzieningen voor fietsers vergroten de kwaliteit, zodat de Arnhemseweg als het ware een oprijlaan is naar het centrum. Het doorzetten van de centrummaterialen in het profiel van de Arnhemseweg maakt deze weg tot een bij het centrum passende toegangsweg. De Arnhemseweg sluit op het centrum aan bij het Bevrijdingsplein. Op dit moment is hier een zeer defensieve entree tot het centrum, vormgegeven door een verzinkbare paal en alle bijbehorende bebording en straatmeubilair. Bovendien gaat de rijloper voor het autoverkeer de bocht om van Arnhemseweg naar Detmarlaan en negeert het historische lint. Het is de wens om hier een meer uitnodigende entree tot het centrum te maken.

Uitgangspunten bij herinrichting:

- Vergroenen van het straatbeeld met waar mogelijk bomen en groene voortuinen.
- Ruimte in het profiel opnemen voor de fietser middels brede fietsstroken.
- Verbeteren logisch en historische entree tot het centrum (Bevrijdingsplein).
- Verharding: basis van gebakken klinker.

Huidige situatie Arnhemseweg

De stegen

Ambitie

Door op strategische plekken groen toe te voegen kan met kleine middelen een groot effect worden bereikt. Plekken voor fietsparkeren in de stegen kunnen helpen om de fietsers tot dicht bij de winkels te brengen, zonder het beeld van de winkelstraten aan te tasten.

Uitgangspunten bij herinrichting:

- Vergroenen met geveltuinen en opklimmend groen.
- Waar er ruimte is fietsparkeren mogelijk maken (markering in klinkerverharding).
- Verharding: basis van gebakken klinker.

Huidige situatie steeg Brouwershoef

Huidige situatie steeg Marktstraat

5.

IMPLEMENTATIE

De uitvoering van het Beeldkwaliteitsplan Ede Centrum krijgt vorm in verschillende soorten plannen: (ver)bouwplannen die binnen het bestemmingsplan passen, bouwplannen of programmatische wijzigingen die niet binnen het bestemmingsplan passen en openbare ruimteprojecten. Om te zorgen dat de ambities van het beeldkwaliteitsplan worden waargemaakt is het van belang dat het beeldkwaliteitsplan niet alleen gekend wordt bij de diverse afdelingen, maar de procedure daar ook op aansluit. Per type plan is de procedure als volgt.

1. (ver)bouwplannen die binnen het bestemmingsplan passen

Bouwplannen die binnen het bestemmingsplan passen, worden in principe rechtstreeks ingediend bij de Omgevingsdienst, die het plan toetst aan het bestemmingsplan. De omgevingsdienst organiseert het agenderen van het plan bij de Commissie

Ruimtelijke Kwaliteit (CRK), die een toetst doet op basis van dit beeldkwaliteitsplan. Na goedkeuring wordt een bouwvergunning verleend. Een enkele keer worden plannen door initiatiefnemers voorbesproken, wat bijdraagt aan de kwaliteit van de plannen en de aansluiting op de context. Initiatiefnemers worden gestimuleerd om hun plannen te bespreken met direct betrokkenen en bij gebleken complexiteit of botsende belangen hun plan in te dienen bij het gemeentelijke planatelier (zie punt 2).

2. Bouwplannen die niet binnen het bestemmingsplan passen

Voor projecten die niet binnen het bestemmingsplan passen, is een bestemmingsplanwijziging nodig. Dit kan gaan om ruimtelijke of programmatische wijzigingen. Binnen de gemeente is voor dergelijke initiatieven het 'planatelier' in het leven geroepen. Initiatiefnemers worden gestimuleerd hun plannen in te dienen in het planatelier, zodat plannen in een vroegtijdig stadium beter kunnen gemaakt en de initiatiefnemer snel weet wat de haalbaarheid is.

Initiatieven die een bestemmingsplanwijziging behoeven, kunnen tegen relatief geringe kosten worden ingediend, waarna verschillende disciplines op hoofdlijnen een eerste toets doen en aangeven of het plan haalbaar is en welke randvoorwaarden er gelden.

Op basis van het advies en de randvoorwaarden kan aanvrager besluiten of hij een bestemmingsplanwijziging in gang wil zetten. De integrale toetsing en het op voorhand goed kunnen sturen op kwaliteit door de stedenbouwkundige en landschapsarchitect, leidt over het algemeen tot kwalitatief goede, breed gedragen en duurzame plannen.

3. Openbare ruimte/ verkeersprojecten

Openbare ruimteprojecten worden op verschillende manieren geïnitieerd. Grote projecten worden vanuit verkeersbudgetten van de gemeente ingestoken, de verkeerskundigen werken dan over het algemeen samen met het Ingenieursbureau Ede aan het uitwerken van een plan. Vanuit reguliere investeringen is geld beschikbaar voor herinrichting van plekken in

het centrum die qua verkeer en beheer nog voldoen, maar ruimtelijk niet meer passen bij de eisen en wensen van deze tijd. Waar mogelijk worden verkeerskundige en beheersmatige opgaven die later gaan spelen mee ontworpen. Bij rioolvervangingen, herbestratingen en reguliere vernieuwingen wordt vanuit de afdeling programmering het initiatief genomen om een plan voor herinrichting te maken. Vaak wordt dan aangesloten bij bestaande 'standaarden'.

Voor het centrum - met inrichtingsniveau top - is het van belang werk met werk te maken, en meer te doen dan alleen het opknappen. Om dit te bereiken is het nodig dat plannen integraal worden bekeken: verkeer, beheer en ruimtelijke kwaliteit gaan samen. Landschapsarchitecten ontwerpen in een vroeg stadium mee om een ruimtelijk sterker plan te maken wat bijdraagt aan versterking ruimtelijke kwaliteit en ruimtelijke samenhang.

